

Genbehandling § 12 GODKENDELSE af husdyrbruget

Tyvsevej 10
6270 Tønder

TØNDER KOMMUNE

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INDLEDNING	4
2	AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE	5
3	VILKÅR	6
	3.1. GRUNDFORHOLD	6
	3.1.1. Generelle forhold	6
	3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	6
	3.2.1. Stalde og anlæg	6
	3.2.2. Landskabelige hensyn	6
	3.2.3. Energiforbrug	7
	3.2.4. Vandforbrug	8
	3.2.5. Affald	8
	3.2.6. Management og egenkontrol	8
	3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	8
	3.3.1. Gødningsopbevaring og -håndtering	8
	3.3.2. Spildevand	9
	3.3.3. Transport.....	9
	3.3.4. Driftsforstyrrelser og uheld	9
	3.3.5. Støj.....	9
	3.3.6. Skadedyr	10
	3.3.7. Kemikalier og pesticider.....	10
	3.3.8. Olie og brændstof	10
	3.3.9. Ensilage.....	10
	3.3.10. Lys.....	11
	3.3.11. Husdyrbrugets ophør.....	11
	3.3.12. Ammoniak	11
	3.3.13. Lugt	11
	3.3.14. Støv	11
	MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	12
	3.4. HUSDYRBRUGETS ANLÆG	12
	3.4.1. Stald og anlæg	12
	3.4.2. Landskabelige hensyn	14
	3.4.3. Energiforbrug	15
	3.4.4. Vandforbrug	15
	3.4.5. Affald	16
	3.4.6. Management og egenkontrol	16
	3.5. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	17
	3.5.1. Gødningsopbevaring og -håndtering	17
	3.5.2. Spildevand	17
	3.5.3. Transport.....	18
	3.5.4. Driftsforstyrrelser og uheld	19
	3.5.5. Støj.....	20
	3.5.6. Skadedyr	20
	3.5.7. Kemikalier og pesticider.....	21
	3.5.8. Olie og brændstof	21
	3.5.9. Ensilage.....	21
	3.5.10. Foder	21
	3.5.11. Lys.....	22
	3.5.12. Husdyrbrugets ophør.....	22
	3.5.13. Ammoniak	23

3.5.14.	Lugt	26
3.5.15.	Støv	27
3.6.	HUSDYRBRUGETS AREALER	27
3.6.1.	Ejede og forpagtede arealer	27
3.6.2.	Aftalearealer	27
3.7.	BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER	28
3.7.1.	Bilag IV-arter	28
3.8.	ALTERNATIVE MULIGHEDER	32
3.8.1.	0 – alternativ	32
4	HØRINGER	33
4.1.	Høring af udkast til afgørelse i 2015.....	33
4.2.	Idehøring i 2016.....	39
4.3.	Nabo-/partshøring i 2017.....	40
5	KLAGE VEJLEDNING	41
6	REFERENCER	42
7	BILAG.....	42
7.1.1.	Bilag 1 - Situationsplan.....	43
7.1.2.	Bilag 2 - Ejede og forpagtede udbringningsarealer	44
7.1.3.	Bilag 3 - Søer og natur indenfor 1000 m	45
7.1.4.	Bilag 4 - BAT niveau.....	46
7.1.5.	Bilag 5 - Ammoniakdeposition nærmeste natur.....	47
7.1.6.	Bilag 6 - Afstand til naboer.....	48
7.1.7.	Bilag 7 - Opbevaringskapacitet	49
7.1.8.	Bilag 8 – Transportveje.....	50
7.1.9.	Bilag 9 - Beredskabsplan	51

1 INDLEDNING

Øjvind Andersen har den 17. juli 2013 søgt om miljøgodkendelse på Tyvsevej 10, 6270 Tønder.

Den 28. februar 2014 meddelte Tønder Kommune godkendelse til en udvidelse fra 301,54 dyreenheder (DE) til 387,66 DE kvæg samt en udvidelse af ensilageplads og etablering af gylletank og en ændring af anvendelse af en lade til en stald.

Afgørelsen blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet.

Afgørelsen blev den 14. april 2015 hjemvist til fornyet behandling af Natur- og Miljøklagenævnet med 1. års frist pga. procedurefejl i partshøringen.

Godkendelsen bygger på oplysningerne i ansøgningen nr. 80830, version 2 med tilhørende bilag.

Husdyrbruget på Tyvsevej 10, 6270 Tønder ejes og drives af Øjvind Andersen, som også er kontaktpersonen.

Kontaktoplysninger:

Øjvind Andersen
Tyvsevej 10
Mobil: 51740993
E-mail: jetvind@bbsyd.dk

Bedriftsoplysninger:

CVR: 17613448
CHR: 49370
Matrikelnummer: 5, Tyvse, Abild

2 AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE

Tønder Kommune meddeler godkendelse til:

Husdyrproduktion:

Udvidelse fra 301,54 dyreenheder (DE) kvæg til 387,66 DE kvæg.

Projekterede anlæg:

En ensilageplads på 830 m².

En overdækket gyllebeholder på 4000 m³.

Eksisterende lade ændres til kalvebokse.

En møddingsplads på 250 m².

Dispensation

Der dispenseres for afstandskrav til vej og nabomatrikel (vejmatrikel). For detaljer herom se afsnit 3.5.1 side 14.

Godkendelsen er meddelt efter § 12 i husdyrloven¹.

Tønder Kommune vurderer i kapitel 3, at virksomheden har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet i ansøgning om godkendelse med tilhørende miljøredegørelse og efterlever vilkårene i denne godkendelse, og at husdyrbruget kan drives på en måde, som er forenelige med omgivelserne.

Tønder Kommune har vurderet at projektet ikke kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt eller ødelægge plantearter, yngle- eller rasteområder for bilag 4 arter. Vurderingen er foretaget efter §§ 7 og 11 i habitatbekendtgørelsen².

Godkendelsen anses for udnyttet når den er meddelt, idet der er tale om en genbehandling og udvidelsen allerede er gennemført.

Hvor intet andet er nævnt, skal vilkårene være overholdt når godkendelsen tages i brug.

Husdyrbruget skal leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser uanset indholdet i denne godkendelse.

Afgørelsen kan skriftligt påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning fremgår af kapitel 5.

Peder Key Jensen
Miljømedarbejder
Tønder, den 6. april 2017

3 VILKÅR

Godkendelsen meddeles på følgende vilkår:

3.1. GRUNDFORHOLD

3.1.1. Generelle forhold

Husdyrbruget godkendes til et maksimalt dyrehold på 210 malkekøer (årsdyr, tung race) (10.000 EKM), 47 småkalve (årsdyr, tung race, 0-6 mdr.), 163 kvier (årsdyr, tung race, 6-26 mdr.) og 105 tyrekalve (tungrace op til 60 kg) i alt svarende til 387,66 DE.

Dyrene skal opstaldes som anført i tabellen og angivet på situationsplanen i bilag 1:

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Ko og kviestald	Sengestald med spalter og bagskyl og skraber	Malkekøer	210	292,07
1	Ko og kviestald	Sengestald med spalter og bagskyl og skraber	Opdræt	163	81,50
2	Kalvebokse	Dybstrøelse	Kalve 0-2 mdr Tyre 40-60 kg	15 105	3,55 1,37
3	Opdrætsstald	Dybstrøelse	Kalve 2-6 mdr	32	9,17
I alt					387,66

Der tillades afvigelser i afgangsalder for småkalve og kvier/stude, så længe det maksimale antal DE pr. staldafsnit ikke overskrides.

- 3.1.1.1. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.
- 3.1.1.2. Et eksemplar af godkendelsen skal være tilgængeligt for de personer, der har ansvaret for husdyrbrugets daglige drift. Herudover skal driftspersonalet være gjort bekendt med godkendelsens indhold og betingelser.

3.2. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.2.1. Stalde og anlæg

- 3.2.1.1. Der skal foretages kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport mindst hvert 10. år samtidig med beholderkontrollen. Kontrollen skal foretages af en autoriseret kloakmester. Første kontrol skal gennemføres senest 10 år efter godkendelsen er meddelt.

3.2.2. Landskabelige hensyn

- 3.2.2.1. Nye ensilagepladser skal opføres i afdæmpede farver og ikke reflekterende materialer, der svarer til farverne på de eksisterende ensilagepladser.
- 3.2.2.2. Den nye gyllebeholder der er placeret uden tilknytning til det eksisterende anlæg, skal fjernes, hvis den ikke har været i brug i tre år.

- 3.2.2.3. Der skal etableres en afskærmende beplantning omkring gyllebeholderen. Beplantningen skal foretages ud fra principskitsen på situationsplanen – bilag 1.
- 3.2.2.4. Beplantningerne skal være et tre rækket læhegn bestående af egnskarakteristiske hjemmehørende træer og buske, f.eks. hvidtjørn, seljerøn, hassel eller havtorn. Imellem planterne skal der være en afstand på ca. 1,5 m. Den indvendige række planter plantes min. 5 m fra anlæggene.
- 3.2.2.5. Beplantningen skal etableres førstkommande plantesæson, efter at anlæggene er bygget.
- 3.2.2.6. Der skal etableres og vedligeholdes afskærmende beplantning mellem den nye gyllebeholder og ejendommen Tyvsevej 15. Beplantningen skal udføres så den dækker området på nedenstående tegning. Beplantningerne skal være træer som "overvækst" og dertil en "undervækst" bestående af nogle buske som kantbeplantning. Som planter skal vælges egnskarakteristiske hjemmehørende træer og buske. F.eks. en "overvækst" med lind og vintereg, gerne plus fuglekirsebær, almindelig hæg og alm. røn, evt. rødelse som ammetræ. Hertil en "undervækstblanding" af hassel, kvalkved, hvidtjørn, mirabel (husk at få en vildform, haveformerne trives ikke), og måske lidt Sargents æble hist og her, ud mod det åbne. Imellem planterne skal der være en afstand på ca. 1,5 m. Beplantningen skal etableres førstkommande plantesæson, efter godkendelsen er meddelt. For at sikre at gode vækstbetingelser skal der indgå ammetræer og området skal renholdes for ukrudt indtil beplantningen er veletableret. Bemærk at læhegn jf. hegnsloven skal rejses helt på egen grund og plantes i en sådan afstand fra vejens areal, at bevoksningen til enhver tid kan holdes indenfor skellinjen.

3.2.2.7.

3.2.3. Energiforbrug

- 3.2.3.1. Mælkekøleanlæg skal kontrolleres og vedligeholdes så de altid kører energimæssigt optimalt. Nævnte skal fremgå af egenkontrol-journalen.

3.2.3.2. Der skal foretages en årlig opgørelse af forbruget af el og olie, der medgår til produktionsanlægget

3.2.4. Vandforbrug

3.2.4.1. Drikkevandssystemet skal vedligeholdes så vandspild minimeres.

3.2.5. Affald

3.2.5.1. Hvis der opbevares spildolie og andet flydende farligt affald, skal det opbevares indendørs i beholdere der er egnet, dvs. har en stabil udformning, og er lavet af et tæt og solidt materiale. Beholderne skal stå i en spildbakke, hævet på en rist. Spildbakken skal kunne indeholde volumen af den største beholder, der opbevares i spildbakken.

3.2.5.2. Hvis der opbevares fast farligt affald skal det opbevares indendørs på fast og tæt bund.

3.2.6. Management og egenkontrol

3.2.6.1. Alle egenkontroller skal samles i en driftsjournal.

3.2.6.2. Der skal føres driftsjournal over følgende aktiviteter:

- Dyreholdets størrelse (årsproduktion).
- Forbrug af el, olie, vand og brændstof.
- Service på mælkekøleanlæg
- Placering af markstakke. (dybstrøelse/ensilage)
- Drift af skrabere

3.2.6.3. Enhver form for driftsstop af skraber skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.

3.2.6.4. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop af skraber, der har en varighed af mere end 1 uge.

3.2.6.5. Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraber/robotskraber er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.2.6.6. Oplysningerne skal gemmes i minimum 5 år.

3.3. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.3.1. Gødningsopbevaring og -håndtering

3.3.1.1. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle.

3.3.1.2. Påfyldning af gyllevogne og evt. tømning af gylle i anden beholder, skal foregå under opsyn.

3.3.1.3. Hvis der forekommer spild af husdyrgødning skal det straks opsamles.

3.3.2. Spildevand

3.3.2.1. Vask af maskiner, redskaber og transportvogne skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevand til opsamlingsbeholder.

3.3.3. Transport

3.3.3.1. Transport af gylle, dyr og foder til og fra ejendommen skal ske via indkørsel fra Koldingvej eller Tyvsevej.

3.3.4. Driftsforstyrrelser og uheld

3.3.4.1. Der skal ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, straks ske alarmering til alarmcentralen på telefon 112, og igangsættes afværgeforanstaltninger, der kan begrænse forureningen af omgivelserne mest muligt.

3.3.4.2. Der er udarbejdet en beredskabsplan. Beredskabsplanen skal holdes opdateret og som minimum indeholde:
Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at stoppe ulykken/uheldet og begrænse udbredelsen.
Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
Bilag over husdyrbruget med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på husdyrbruget, eller som kan skaffes med kort varsel, og som kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

3.3.4.3. Hvis der opbevares flydende gødning, flydende mineraler, flydende kemikalier eller lignende skal det opbevares i beholdere der er egnet, dvs. har en stabil udformning, og er lavet af et tæt og solidt materiale. Det område hvor beholderne står, skal udformes således, at den flydende væske tilbageholdes, hvis der sker uheld med beholderne.

3.3.5. Støj

3.3.5.1. Pumpning af gylle fra stalde til gyllebeholder skal ske inden for tidsrummet kl. 7.00 til kl. 18.00.

3.3.5.2. Transporter – undtagen mælketransporter – til og fra husdyrbruget skal foregå inden for tidsrummet kl. 7.00 til kl. 22.00. Vilkåret omfatter også transportere til og fra den nye gyllebeholder.

- 3.3.5.3. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbrugets bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må ikke overstige følgende værdier, målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen:

	Kl.	Midlingstiden	dB(A)
Mandag-fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	7 timer	55
Lørdag	14-18	4 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 timer	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A). Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser. I forbindelse med høst og korntørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

- 3.3.5.4. Der må ikke transporteres gylle til og fra gyllebeholderen beliggende på matr. 138 Tyvse, Abild på lørdage samt søn- og helligdage. Gyllebeholderen må ikke omrøres på lørdage samt søn- og helligdage.

3.3.6. Skadedyr

- 3.3.6.1. Der skal udføres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med gældende retningslinjer fra til Agro- Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet.
- 3.3.6.2. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester.

3.3.7. Kemikalier og pesticider

- 3.3.7.1. Kemikalier skal opbevares indendørs på fast bund uden afløb.
- 3.3.7.2. Påfyldning af sprøjte skal foregå under opsyn og fra separat vandtank eller fra vandforsyning med monteret kontraventil og min. 5 m fra boring.

3.3.8. Olie og brændstof

- 3.3.8.1. Påfyldningspistol for olie skal være forsynet med automatisk lukkemekanisme.
- 3.3.8.2. Brændstoftanke skal stå på fast og tæt bund, så spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Selve tankningen skal foregå på fast tæt bund.

3.3.9. Ensilage

- 3.3.9.1. Markstakke med ensilage skal placeres min. 100 meter fra nabobeboelse.
- 3.3.9.2. Markstakke med ensilage må ikke placeres samme sted hvert år. Der skal gå mindst 5 år før ensilagen må placeres samme sted.

3.3.10. Lys

- 3.3.10.1. Mellem solnedgang og solopgang skal porten ved foderlade holdes lukket, for at reducere lysgenerne for omboende. Porten kan dog åbnes kortvarig ved ind- og udkørsel.
- 3.3.10.2. Udendørs lys skal være slukket mellem kl. 23 og kl. 6, dog må det være tændt lys omkring mælkerummet i forbindelse med afhentning af mælk.
- 3.3.10.3. Udendørs pladsbelysning langs gavl ud mod vejen skal være forsynet med bevægelsessensorer, der sikrer, at lys kun er tændt i op til en halv time ad gangen.

3.3.11. Husdyrbrugets ophør

- 3.3.11.1. Ved husdyrbrugets ophør ryddes ejendommen for husdyrgødning, affald, døde dyr, spildevand, foder mv.
- 3.3.11.2. Ejendommens bygninger skal rengøres.

3.3.12. Ammoniak

- 3.3.12.1. I ko og kvistald skal der installeres enten robotskraber eller fast skraber med kæde-/wiretræk og tilhørende driftsstyring. Spaltearealet skal skrubes mindst 6 gange i døgnet.
- 3.3.12.2. Den nye gyllebeholder skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.3.12.3. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, fyldning og tømning. Ved tilførsel/fraførsel af gylle hvor der køres til/fra beholderen flere gange på samme dag må teltdugen være åben indtil fyldningen/tømningen er gennemført men skal dog senest være lukket kl. 22.
- 3.3.12.4. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.3.12.5. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

3.3.13. Lugt

- 3.3.13.1. Kasseret ensilage skal opbevares overdækket med plast eller lignende for at forhindre lugtgener.
- 3.3.13.2. Den godkendte husdyrproduktion skal foretages jævnt fordelt over året.
- 3.3.13.3. Gyllebeholderen på matr. 138 Tyvse, Abild skal stå tom i juli og august måned.

3.3.14. Støv

- 3.3.14.1. Fodersiloer skal indrettes med cyklon så støvgener i forbindelse med indblæsning af foder begrænses. Cyklonen skal vedligeholdes efter producentens anvisninger.

MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

3.4. HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.4.1. Stald og anlæg

Oplysninger om ejendommens indretning og drift fremgår af nedenstående skema samt situationsplanen, (bilag 1.).

Før

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Ko og kviestald	Sengestald med spalter og bagskyl og skraber	Malkekøer	163	226,70
1	Ko og kviestald	Sengestald med spalter og bagskyl og skraber	Opdræt	128	64
2	Kalvebokse	Dybstrøelse	Kalve 0-2 mdr Tyre (40-55 kg)	12 85	2,84 0,83
3	Opdrætsstald	Dybstrøelse	Kalve 2-6 mdr	25	7,17
I alt					301,54

Efter

Nr.	Staldafsnit	Staldsystem	Dyr	Antal	DE
1	Ko og kviestald	Sengestald med spalter og bagskyl og skraber	Malkekøer	210	292,07
1	Ko og kviestald	Sengestald med spalter og bagskyl og skraber	Opdræt	163	81,50
2	Kalvebokse	Dybstrøelse	Kalve 0-2 mdr Tyre 40-60 kg	15 105	3,55 1,37
3	Opdrætsstald	Dybstrøelse	Kalve 2-6 mdr	32	9,17
I alt					387,66

Der godkendes desuden ny gyllebeholder på 4000 m³, en udvidelse af ensilageplads på 830 m², samt en møddingsplads på 250 m³.

Ensilagepladsen etableres i tilknytning til eksisterende ensilageplads. For at få plads til udvidelse er det nødvendigt at nedrive eksisterende kalvestald samt mindre gyllebeholder der ikke anvendes til opbevaring af gylle.

Den nye gyllebeholder er etableret 150 meter øst for ejendommen, og gyllebeholderen er overdækket. Gyllebeholderen etableres ikke ved de eksisterende bygninger da grunden hvor bygningerne ligger er meget begrænset. I forbindelse med sagsbehandlingen er der overvejet flere alternative placeringer og den valgte placering er ikke ansøgers foretrukne placering. Ansøger ønskede således før ansøgningen blev indsendt at placere beholderen på et areal 500 m nord for de eksisterende bygninger. Tønder Kommune vurderede dog placeringen som landskabeligt uønsket og foreslog en placering vest for ejendommen i umiddelbar nærhed af naboens gyllebeholder. En placering her vil dog betyde at naturområdet umiddelbart op til placeringen ville blive påvirket med en merdeposition på op til 5,1 kg/ha/år, hvorfor en placering ikke kan accepteres jf. husdyrlo-

vens afskæringskriterier. Den valgte placering tilgodeser landskabelige forhold samt naturforhold.

Generelle lokaliseringskrav jf. § 6 i husdyrloven

Nærmeste byzone- eller sommerhusområde i forhold til eksisterende staldanlæg hvor husdyrbruget ændres, er Abild by som ligger 3200 m mod syd.

Nærmeste samlede bebyggelser i forhold til eksisterende staldanlæg hvor husdyrbruget ændres, er Sølsted som ligger 2400 meter mod vest.

Nærmeste nabobeboelse i forhold til eksisterende staldanlæg hvor husdyrbruget ændres, er Tyvsevej 15 som ligger 97 m mod nordøst. Afstanden fra den nye gyllebeholder til Tyvsevej 15 er 83 m.

Afstandskravene i husdyrlovens § 6 er overholdt. Se i øvrigt bilag 6.

Generelle afstandskrav jf. § 8 i husdyrloven

Afstandskrav i forhold til nye stald- og gødningsopbevaringsanlæg:

- Nærmeste fælles vandforsyningsanlæg ligger ca. 3.400 m mod syd.
- Nærmeste vandløb/dræn/sø ligger ca. 350 m mod nord.
- Nærmeste offentlig eller private fællesvej ligger ca. 4 m vest for møddingsplads.
- Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed liggere længere bort end 25 m.
- Nærmeste beboelse på sammen ejendom ligger i ca. 60 m afstand.
- Nærmeste naboskel ligger ca. 14 m vest for udvidelsen af ensilagepladsen og ca. 2 m vest for møddingspladsen.

Afstandskravene i husdyrlovens § 8 er ikke overholdt for ensilageplads og møddingsplads.

Dispensation

Der er ansøgt om dispensation for afstandskrav til skel og til vej i forhold til udvidelsen. Ejendommen er placeret mellem Tyvsevej og Koldingvej, og er derfor begrænset af veje på 3 sider. Det er et ønske fra ansøger, at udvide eksisterende ensilagepladsareal, og derved holde foderfaciliteterne samlet i en enhed. Endvidere ønskes en placering af møddingspladsen, som er hensigtsmæssig både i forbindelse med tømning af stalde og udbringning af gødningen. Herved spares tid og energi i form af transport ved foderblanding og håndtering af gødning. Desuden er det ikke muligt at finde et område i tilknytning til eksisterende byggeri, hvor afstandskravene kan overholdes.

Ansøger har forholdt sig til alternative placeringer væk fra eksisterende byggeri, det er dog ikke ansøgers ønske at placere en del af ensilagepladsen på østsiden af den trafikerede Koldingvej. En placering her vil medføre daglige krydsninger af vejen, hvilket vil være et unødigt faremoment.

Tønder Kommune meddeler hermed dispensation for afstand til vej og skel, jf. § 9 stk. 3. i Lov om Miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Dispensationen er betinget af udvidelsen af ensilagepladsen og møddingspladsen udføres med en placering som vist på bilag 1. Det er Tønder Kommunes vurdering at den valgte placering tilgodeser hensynet til miljøet i et omfang

der gør det muligt at dispensere for afstandskravene. Det faktum at der udvides hvor der tidligere har ligget bygninger og gyllebeholder er desuden medvirkende årsag til dispensationen.

BAT-niveau

Kostald (ST-166652)

Stalden udvides ikke, der er tale om at fylde eksisterende kapacitet. Antallet af opdræt i stalden øges med 35 stk. årsopdræt og antallet af køer øges med 47 køer. Stalden er opført i 1999. Tønder Kommune vurderer at emissionsniveauet skal fastlægges ud fra de vejledende grænseværdier for staldsystemer der ikke skal renoveres.

Kalvestalde (ST-173775 og ST-184477)

Kalvestalden udvides ikke. Der er ikke fastlagt vejledende BAT niveau for kalve op til 6 mdr. Tønder Kommune anvender ammoniakemissionen fra referencestalden som niveauet for ammoniakemission fra kalvestalde.

Beregning af BAT-niveau

Tønder Kommune har fastlagt et BAT-emissionsniveau på 3046 kg N/år ud fra "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" – beregningen fremgår af bilag 4.

BAT-redegørelse

Ansøger har benyttet følgende tiltag for at opnå BAT-niveau:

- Etablering af skrabere på alle spaltegulve, medfører en reduktion af ammoniakemissionen fra hver spaltestald på ca. 25 %
- Overdækning af ny gyllebeholder der reducerer ammoniakfordampning fra gyllebeholderen med 50 %.

Det fremgår af ansøgningen at den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget udgør 2830 kg N/år.

BAT-vurdering

Idet ammoniakemissionsniveauet for det ansøgte projekt er lavere end det fastlagte BAT-niveau, vurderer Tønder Kommune at projektet lever op til bedst tilgængelig teknik.

For at sikre at BAT-niveauet overholdes er der stillet vilkår 3.3.12.1.-3.3.12.5.

3.4.2. Landskabelige hensyn

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for Natura 2000-områder, naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v., områder med landskabelig værdi, uforstyrrede landskaber, områder med særlig geologisk værdi, rekreative interesseområder, værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer, kirkeomgivelser, kystnærhedszonen, lavbundsarealer, skovrejsningsområder, fredede områder, beskyttede naturtyper, standbeskyttelseslinje, klitfredningslinje, skovbyggelinje, sø- og åbeskyttelseslinje, kirkebyggelinje, fortidsmindelinje eller beskyttede sten- og jorddiger.

Der skal bygges nye ensilagesiloer og en gyllebeholder. Gyllebeholderen opføres ca. 150 m øst for eksisterende bebyggelse i det åbne land. Bagved eksisterende plansiloareal udvides plansiloerne med 830 m². Herved sikres

en sammenhængende og velfungerende drift og et gårdanlæg der visuelt fremtræder som en helhed.

Det synsmæssige indtryk fra Koldingvej vil derfor ikke ændres væsentligt. Der stilles dog vilkår om beplantning rundt om den nye gyllebeholder som derved vil passe bedre ind i det omgivende landskab.

Med de stillede vilkår om farver og beplantning er det kommunens vurdering, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes og at det nye staldanlæg ikke vil virke forstyrrende i landskabet.

3.4.3. Energiforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Lavenergibelysning, naturlig ventilation, eftersyn og rengøring af ventilatorer samt temperatursyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

Da Tyvsevej 10 er et kvægbrug vil der ikke være nogen ventilatorer til styring af temperatur og klima. Der anvendes alene naturlig ventilation både i den eksisterende kostald og i den nye ungdyrstald, hvilket er energibesparende. Desuden genindvindes, der varme fra mælkekøleren, der sammen med jordvarme bruges til opvarmning af varmt vand og stuehus.

Det skal på baggrund af en screening af elforbruget (se nedenfor) vurderes om der i § 12 godkendelserne bør stilles vilkår om at der skal foretages et energieftersyn af et energiselskab eller -konsulent, hvor de energiforbrugende processer på husdyrbruget gennemgås.

Der er foretaget en screening af elforbruget i.f.t. nøgletal fra EnergiMidt A/S. El-forbruget på Tyvsevej 10 overstiger ikke nøgletallene, og det vurderes derfor, at der ikke er behov for at foretage et egentligt energitjek.

Tønder Kommune vurderer, at der anvendes BAT med hensyn til energibesparende foranstaltninger.

3.4.4. Vandforbrug

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Iblødsætning af staldene inden vask, vask med højtryksrensere, brug af drikkebrug til opsamling af vandspild samt daglig inspektion og reparation af eventuelle lækager.

Da Tyvsevej 10 er et kvægbrug vaskes staldene meget sjældent, men maskinerne vaskes med højtryksrensere og der anvendes store drikkekar til køernes vand. Desuden vil eventuelle lækager blive opdaget og repareret hurtigt ved de daglige tjek i staldene. Ligeledes anvendes der vand til vask af malkeanlæg

For at sikre at BAT-niveauet opnås og fastholdes er der stillet vilkår om vedligeholdelse af drikkevandssystemer - vilkår 3.2.4.1. Det vurderes at dette medvirker at husdyrbruget har indført BAT i relation til ressourceforbruget.

Tønder Kommune vurderer, at der anvendes BAT med hensyn til vandbesparende foranstaltninger.

3.4.5. Affald

Det er oplyst at spildolie transporteres af ansøgeren til og bortskaffes gennem kommunal modtagestation.

Husdyrbruget håndterer og bortskaffer affaldet i overensstemmelse med kommunens regulativer.

Affaldet opbevares indtil afhentning/aflevering indendørs eller i container.

Døde dyr afhentes efter behov af DAKA. Ansøgeren er bekendt med at reglerne i bekendtgørelse om opbevaring af døde produktionsdyr⁷ skal efterleves.

Døde dyr er placeret overdækket ca. 10 m vest for kostald.

Under forudsætning af, at vilkårene om affaldshåndtering, egenkontrol og ressourceforbrug overholdes, vurderes det, at der tages tilstrækkelige hensyn til omgivelserne, og at mulighederne for genanvendelse og recirkulation udnyttes

Tønder Kommune vurderer derfor, at der ikke er behov for at stille vilkår til opbevaring af døde dyr.

3.4.6. Management og egenkontrol

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT: Træning og uddannelse af medarbejdere, registrering af vand, energiforbrug og foder, affaldsdannelse, anvendelse af handelsgødning og husdyrgødning samt udarbejdelse af gødningsplaner. Det vurderes af Tønder kommune af de ovenstående tiltag også er BAT med hensyn til management på kvægbedrifter.

På ejendommen instrueres og sendes medarbejderne på relevante kurser. Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab for brug af husdyrgødningen, og der laves markplaner. Vand- og energiforbruget opgøres årligt i regnskabet.

Der føres logbog over flydelaget på eksisterende gyllebeholder.

Der er stillet vilkår om drift af skraber samt vilkår til drift af overdækning af gyllebeholder - vilkår 3.2.6.3-5 og vilkår 3.3.12.3-5.

Tønder Kommune vurderer at der anvendes BAT med hensyn til management og under forudsætning af, at ejendommen drives på den beskrevne måde fremadrettet.

3.5. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

3.5.1. Gødningsopbevaring og -håndtering

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT

- at tilpasse gødningsmængden arealets størrelse og afgrødernes behov,
- at udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og optag af næringsstoffer forekommer,
- at undgå at sprede gødningen, når markerne er mættet med vand, er oversvømmet, frosne eller dækket af sne,
- Ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,
- Ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb,
- at sprede gødning så at lugtgener mindskes,
- at opbevare gyllen i stabile beholdere eller gyllelagune med låg/plastikdække eller flydelag.

Samtlige ovenstående punkter er implementeret i dansk lov.

Flydende husdyrgødning opbevares i stabile gyllebeholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring. Beholderne kontrolleres hvert 10. år af en autoriseret kontrollant. Derudover tømmes de stort set 1 gang årligt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse.

Den eksisterende beholder er overdækket med flydelag, der består af snittet halm og dybstrøelse. Der føres logbog for flydelaget. Den nye gyllebeholder - gyllebeholder 2 - overdækkes med fast overdækning. Gyllen omrøres umiddelbart forud for udkørsel.

Gyllen nedfældes eller forsures ved udbringning på sort jord og på græsmarker.

I kapacitetsopgørelsen – bilag 7 – er der redegjort for tilstrækkelig opbevaringskapacitet. På Tyvsevej 10 er der en gyllebeholder på 2000 m³ og den ny beholder er på 4000 m³ - i alt 6000 m³. Hertil kommer et ikke nærmere defineret antal m³ gyllekanaler.

Dybstrøelse fra kalvene lagres på møddingsplads hvorfra det køres direkte ud og pløjes ned.

Det vurderes, at der er taget tilstrækkelig hensyn til omkringboende, så at gødningshåndtering og -opbevaring ikke er til væsentlig gene for omgivelserne.

Det vurderes at de anvendte udbringningsteknikker og opbevaring af husdyrgødningen lever op til BAT.

3.5.2. Spildevand

Spildevand fra produktionen udgøres af vaskevand fra malkerobotter og rengøring af mælketanken, stalde og kalveytter. Spildevandet ledes til gyllebeholderen og er indregnet i opbevaringskapaciteten.

Overfladevand fra ensilage- og betonpladser ledes til gyllebeholderen og indgår også i opbevaringskapaciteten.
Overfladevand fra tage på staldbygninger ledes til grøft øst for ejendommen.

Eventuel vask af maskiner foregår på befæstet areal med afløb til gyllebeholderen. Vaskevandet indgår i kapacitetserklæringen.

Det vurderes, at spildevandsforholdene er forsvarlige,

Afledning af husspildevand, tagvand fra driftsbygninger og overfladevand til grøft eller vandløb samt nedsivning er ikke omfattet af denne godkendelse, men kræver særskilt tilladelse.

3.5.3. Transport

Størstedelen af transporterne er af mælk, ensilage, gylle og affald.

Antallet af transporter øges med ca. 15 %.

Kraftfoder og brændstof leveres mellem kl. 7 og kl. 17.

Indlevering af dyr sker mellem kl. 8 og kl. 17.

Udlevering af dyr til slagtning sker mellem kl. 2 og kl. 6.

Transporter	Før antal/år	Efter antal/år
Foder	12	12
Diesel/fyringsolie	14	14
Afhentning af døde dyr	26	26
Afhentning af tyrekalve	10	10
Gyllekørsel fra gl. beholder til mark	265	165
Gyllekørsel til ny beholder	0	195
Gyllekørsel fra ny beholder	0	185
Kørsel med fast møg	8	10
Mælketransporter	183	183
Halm	15	17
Affald	52	52
I alt	585	869

Antallet af transporter er retningsgivende. Der er tale om et landbrug med levende dyr og derfor vil transporterne kunne afvige år for år. Transporterne af ensilage er ikke angivet da det ikke på forhånd vides hvilken størrelse vogne der bliver anvendt og, hvilken vækstsucces der vil være de enkelte år. Men der vil være de transporter der er nødvendige for at bringe høsten i hus.

Der er 2 driftsmæssige ind-/udkørsler - en direkte til Koldingvej og en til Tyvsevej, hertil kommer en til stuehus fra Tyvsevej 10.

Udvidelsen betyder ingen ændringer i antallet af mælketransporter.

Antallet af gylletransporter øges væsentligt. De flere transporter vil ske til og fra den nye gyllebeholder, der placeres ca. 82 m fra nærmeste nabobeboelse.

Fyldning af gyllebeholderen foregår ca. 3-4 dage i oktober og ca. 3-4 dage i december. Transporten foregår 100 % med 20 m³ gyllevogn. Der køres op til ca. 30 transporter til gyllebeholderen pr. dag. I alt køres derfor ca. 195 gange totalt ved påfyldning af gyllebeholderen.

Tømningen af gyllebeholderen foregår ca. 4-5 dage i april og ca. 2-3 dage i maj, samt 2-4 dage i juni. Transporten foregår 85 % med 20 m³ gyllevogn og 15 % med 30 m³ gyllevogn. Der køres op til ca. 20 transporter til gyllebeholderen pr. dag. I alt køres derfor ca. 185 gange totalt ved tømning af gyllebeholderen.

Antallet af affaldstransporter øges stort set ikke. Men flere dyr kan betyde flere afhentninger af kadavere.

Landbruget har visse behov for transport som skal tilgodeses.

Det vurderes at virksomheden i. f. m. udvidelsen har taget vidtgående hensyn til omgivelserne, men at transporterne kan medføre lugt-, støj- og støvgener for naboer samt tilsmudsning af veje, hvorfor der er stillet vilkår der begrænser disse gener.

3.5.4. Driftsforstyrrelser og uheld

Den største risiko for omgivelserne er uheld med gylle. Enten sprængning af beholder eller uheld i forbindelse med håndtering af gylle. Endvidere kan der ske uheld ved pumpning af gylle fra staldanlæg til fortank.

Der er indført procedurer og foretaget diverse foranstaltninger for at begrænse uheld og omfanget af eventuelle uheld:

- Der pumpes ikke gylle imellem de to gyllebeholdere.
- Gyllebeholderen er uden pumpe.
- Der anvendes traktorpumper og gyllevogne med auto-stop i. f. m. gyllekørsel.
- Inden overpumpning af gylle fra stalde til gyllebeholderne tjekkes det, om der er plads i gyllebeholderne.
- Kontakten for gyllepumpen for udpumpning af gylle fra stald til gyllebeholder er etableret indendørs og er låst. Det er ikke muligt at tænde for pumpen ved et uheld.
- Der vil ikke kunne ske en akut forurening af recipienter, da arealerne omkring anlæggene ikke er drænede, har direkte fald mod recipienter og da der stilles vilkår om at afløbsbrønde, tagnedløbsbrønde og lignende, der ligger inden for 15 m fra gyllebeholdere og pumpebrønde, skal sikres.
- Pumpning af gylle fra gyllebeholder sker under opsyn.
- Påfyldning af olie sker under opsyn.
- Påfyldningspistol for olie er forsynet med automatisk lukkemekanisme.

Gyllebeholderen på Tyvsevej 10 er opført i 1994 af betonelementer. Der er i 2015 udført 10 års beholderkontrol. Tilsynet gav ikke anledning til bemærkninger.

Den ny gylletank er etableret på et areal beliggende ca. 150 m øst for ejendommen.

For at minimere risikoen for forurening i forbindelse med den almindelige daglige drift stilles der bl.a. vilkår til opbevaring og håndtering af affald, brændstof, sprøjtemidler og andre kemikalier.

Der er udarbejdet en beredskabsplan så der sikres en effektiv standsning af og oprydning efter evt. uheld.

Det vurderes derfor at der er taget tilstrækkelige hensyn til omgivelserne ved håndtering af husdyrgødning, affald og brændstof.

3.5.5. Støj

De væsentligste støjkloder er: Støj fra transporter til og fra husdyrbruget, blanding af foder, fra fodring, kornvalse og kompressor i foderrum, vask med højtryksrensere og fra udpumpning af gylle fra stald.

Der foretages ikke korntørring eller beluftning af korn på husdyrbruget.

Fodring foregår dagligt i tidsrummet 6-18.

Græshøst foregår ca. 4-5 dage om året og majshøst 1½ dag om året.

Transporter til og fra ejendommen herunder mælketransporter foregår mest i dagtimerne.

Malkningen foregår med robotter og jævnt fordelt over døgnet. Der er ingen udendørs pumper til malkeanlægget.

Mælken bliver afhentet ved kostalden (Koldingvej indkørsel).

I nu-situationen pumpes der gylle en gang om ugen i en time. Udpumpningen foregår med dykpumpe.

For at sikre de nærmeste nabobeboelser mod væsentlige støjgener stilles der vilkår til det maksimale bidrag til den samlede støjbelastning og vilkår om at transporter (med undtagelse af mælketransporter) og pumpning af gylle skal foregå i bestemte tidsrum - vilkår 3.3.5.1. - 3.3.5.3. Derudover stilles vilkår til transporten til og fra den nye gyllebeholder - vilkår 3.3.5.4.

Da husdyrbruget i øvrigt ligger mere end 50 meter fra nærmeste nabobeboelser, i landzone uden lokalplaner og uden for samlet bebyggelse, er der ikke projekteret særlige tiltag for at dæmpe støjkloderne, hvilket heller ikke skønnes nødvendigt.

Under forudsætning af, at vilkårene overholdes, vurderes det, at der tages tilstrækkelige støjmæssige hensyn til omgivelserne.

3.5.6. Skadedyr

Der vil på ejendommen blive foretaget en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Agro- Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet.

Husdyrbruget får regelmæssigt besøg af kommunens skadedyrsbekæmper af rotter og der er indgået en privat sikringsordning mod rotter.

Det vurderes, at husdyrbruget vil sørge for god staldhygiejne, forsvarlig foderopbevaring, fjernelse af affald, foder og gødningsrester, så at skadedyrsangreb forebygges.

3.5.7. Kemikalier og pesticider

Sprøjtemidler opbevares aflåst i servicerummet i kostalden.

Der er stillet vilkår om at kemikalier opbevares indendørs på fast og tæt bund - vilkår 3.3.7.1

Det vurderes at husdyrbruget opbevarer kemikalier og pesticider forsvarligt.

3.5.8. Olie og brændstof

Dieseltanken står i maskinhuset med fast bund.

Diesel samt smøreolie vurderes at blive opbevaret i overensstemmelse med Olietanksbekendtgørelsen. Det vurderes at dette er tilstrækkeligt for at undgå olieforurening, og der stilles derfor ikke vilkår til olie- eller brændstofopbevaring.

3.5.9. Ensilage

Der arbejdes udelukkende med ensilagestakkene i forbindelse med blanding af foder. Der anvendes særlig grab således der sikres en meget lille overflade af ensilagestakken, og stakken tildækkes ikke efter brug. Fodertilberedningen foretages en gang om dagen og selve blandeprocessen tager ca. 7-8 min. Samlet tager processen med foderblanding ca. 20-25 min. og blanding foretages normalt i tidsrummet 8-16, hvorfor det vurderes at fodertilberedning ikke forårsager gener ud over hvad der kan forventes ved at bo på landet.

For at beskytte naboer mod gener i forbindelse med håndtering af ensilage i marken, er der stillet vilkår om at ensilagestakke skal placeres mindst 100 m fra beboelsesejendomme - vilkår 3.3.9.1

3.5.10. Foder

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF), der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anses følgende tiltag for at være BAT mht. foder: Anvendelse af foderplaner tilpasset dyrenes behov, foderanalyser samt mineralblandinger med lavt fosforindhold. Tønder Kommune vurderer at ovenstående tiltag også er BAT mht. kvægfodring.

På ejendommen udtages analyser af grovfoderet til optimering af foderplanen. Der udarbejdes herefter i samarbejde med en konsulent foderplaner afpasset grovfoderets sammensætning og tilpasset dyrenes behov. Den aktuelle mælkeydelse anvendes til foderoptimeringen.

Der tages analyser af grovfoderet, og der laves foderplaner som tager hensyn til kvægets behov og størrelse/alder. Der er ikke anvendt fodringsiltag for at overholde kravet til ammoniakreduktion. Der skal fortsat udarbejdes foderplaner, hvilket anses som BAT med hensyn til fodringsteknologi.

Der anvendes ingen fodringsteknologi på ejendommen, da ansøger ønsker at benytte egen produktion af grovfoder. Der udtages analyser af grovfoderet og der sker en optimering af foderplanen bl.a. på protein. Fodrings-

mængder og foderets sammensætning tilpasses dyrenes behov, og der udarbejdes foderplaner i samarbejde med en kvægkonsulent.

Det vurderes, at det ansøgte lever op til BAT med hensyn til fodring, og at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille yderligere vilkår om anvendelse af BAT på foderområdet.

Fosfor-reducerende tiltag

Ansøger har redegjort for BAT omkring fodring og oplyst, at der anvendes foderplanlægning på husdyrbruget.

Miljøstyrelsen har i "vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" skrevet følgende vedr. fosfor: For så vidt angår optimering af fosforudnyttelsen ved fodring af malkekvæg, vil mange fodermidler i praksis have et fosforoverskud, som overstiger koens fysiologiske behov uden brug af mineralsk fosfor. Energi-rige kornarter med lavt fiberindhold som hvede, majs mv. har et lavt fosforindhold pr. foderenhed, mens indholdet er højere i grovfodermidler og højst i proteinfodermidler som sojaskrå og især rapsskrå/kage samt solsikkekrå. Hvedeklid og andre kornbiprodukter, som stammer fra kornskaldele, har også et højt fosforindhold. Fodermidlernes naturligt høje indhold af fosfor vil derfor i mange tilfælde begrænse muligheden for at optimere fosfortildelingen i praksis. Adgang til foderanalyser for fosfor kunne i praksis give mulighed for at planlægge tildelingen af fosfor mere præcist, men manglende viden om fordøjeligheden af foderets fosforindhold betyder, at der fortsat skal være en sikkerhedsmargen i fodringsnormerne og fodringsplanlægningen, som tager hensyn hertil.

På baggrund af ovenstående vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke findes tilgængelige teknikker eller teknologier, der kan anvendes til at fastlægge emissionsgrænseværdier for fosforudledningen fra malkekvægsbesætninger.

3.5.11. Lys

Af hensyn til naboer og andre stilles der vilkår om, at porten til foderladen skal holdes lukket i tidsrummet solnedgang til solopgang, og at udendørs lys skal være slukket mellem kl. 23 og 6, dog må det være tændt lys omkring udleveringsramper i forbindelse med udlevering og op til ½ time langs staldgavle, hvor der er bevægelsessensorer.

Kostalden er beliggende med afskærmende beplantning på begge sider, og selvom der findes vågebelysning i nattetimerne vurderes lyspåvirkning af naboerne som minimal.

Det vurderes, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til omkringboende og de landskabelige værdier.

3.5.12. Husdyrbrugets ophør

Ved evt. ophør af husdyrproduktionen vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent – eller anlægget bliver tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald, maskiner og andet materiel bliver bortskaffet i. h. t. kommunens affaldsregulativ.

Der stilles vilkår om at den nye gyllebeholder skal fjernes, hvis den ikke har været i brug i 3 år.

Det vurderes at der er taget tilstrækkelige hensyn til landskabet og forureningsfare ved ophør.

3.5.13. Ammoniak

Det generelle ammoniakreduktionskrav på anlægget.

Kravet til begrænsning af ammoniakfordampningen opfyldes ved at der i kostalden etableres skraberanlæg og ved at overdække den nye gyllebeholder.

Beskyttelsesniveau for ammoniak på områder omfattet af husdyrlovens § 7.

Nærmeste kategori 1 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper inden for Natura 2000-områder, ligger ca. 1,6 km øst for anlægget. Det drejer sig om Kongens Mose og Draved Skov. Der er foretaget en ammoniakdepositionsberegning på dette område, som viser at totaldepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 0,7 kg N ha/år, da der er 0 husdyrbrug ud over det ansøgte efter Bekendtgørelsens kumulationsmodel.

Nærmeste kategori 2 natur, som omfatter ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, ligger ca. 600 m sydøst for anlægget, Tyvse Østermose.

Tyvse Østermose er omfattet af naturbeskyttelseslovens³ § 3 og af husdyrlovens § 7 stk. 2. Mosen er en nedbrudt højmosse, med partier af habitatnaturtypen nr. 7120 (nedbrudt højmosse).

Tyvse Østermose

Mosen indeholder fugtige partier med 3 arter sphagnum, Liden Ulvefod og Smalbladet Kæruld som alle betyder at der er mose der er særlig

værdifuld. Derudover vokser der Hedelyng, Klokkelyng, Revling, Rosenmarinlyng og Mosepors i mosen. På grund af påvirkning af næringsstoffer fra luften, er mosen samtidig under tilgroning af Birk, Pil, Glansbladet Hæg, Fyr og gyvel, men den er vurderet til at have en tålegrænse på maks 10 kg N/ha/år. Depositionen hertil kan beregnes til 0,2 kg N/ha/år, og totaldepositionen overstiger dermed ikke de lovmæssige 1,0 kg N/ha/år

Nærmeste kategori 3 natur, Tyvse Vesterhede, ligger ca. 350 vest for anlægget. Kategori 3 natur omfatter øvrige ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1 eller 2. Det er bl.a. heder, moser og overdrev omfattet af NBL § 3 og ammoniakfølsomme skove.

Tyvse Vesterhede, består dels af en § 3 beskyttet hede og dels af en §3 beskyttet mose med enkelte vandhuller. Vesterhede indeholder områder med habitatnaturtypen 7120 (nedbrudt højmoser) og er desuden omfattet af husdyrlovens §7 stk. 2. Heden består af et tørrer tuede områder med Blåtop, Bølget bunke, Hedelyng, Klokkelyng og Revling, og lidt mere fugtige områder med Glanskapslet siv, Lysesiv og Sphagnum Cuspidatum. Der vokser også træer som Alm. Røn, Birk og Pil, men de holdes nede af kreaturerne der afgræsser området. Mosen er noget mere fugtig end heden og har flere fugtige områder med Sphagnum Cuspidatum, Smalbladet Kæruld og Vandnavle. Mosen er meget tuet med Blåtop og Bølget bunke, samt Hedelyng, Klokkelyng, Revling. Derudover er der partier med Mosepors, Mosebølle og Krybende pil, men der vokser også træer som Pil, Alm. Røn, mindre Egetræer og Glansbladet Hæg. Samlet set er Vesterhede vurderet til at have en moderat til god naturtilstand med god potentiale og til at have en tålegrænse på **15 kg N/ha/år**.

Tyvse vesterhede

Der er foretaget en ammoniakdepositionsberegning på dette område, som viser at merdepositionen fra husdyrbruget ikke overstiger de lovmæssige 1,0 kg N/ha/år, da den er beregnet til 0,0 Kg N/ha/år .

750 m nordvest for ejendommen ligger der også en mose. Det er en mindre mose omkranset af høje træer som Birk, Fyr og Pil. Mosen er domineret af Blåtop, men der vokser også Krybende Pil, Hedelyng og Klokkelyng. Mosen trues af tilgroning og der foretages umiddelbart ingen pleje af arealet. Naturtilstanden er vurderet til at være moderat til ringe og tålegrænsen til at være 15 kg N/ha/år.

Tyvse Havmose ligger ca. 700 m sydvest for ejendom. Mosen trues af tilgroning men indeholder fine områder med nedbrudt højmose (habitatnaturtype 7120) og våd hede samt enkelte vandhuller. På besigtigelsesdagen blev der fundet arter som Hedelyng, Klokkelyng, Tormentil, Mosepors, Tuekæruld, Smalbladet Kæruld, Krybende Pil, Bølget Bunke, Pillestar samt Tørvemossen Sphagnum Cuspidatum i forbindelse med vandhuller. Mosen er vurderet til at have en moderat naturtilstand og en tålegrænse 15 kg N/ha/år.

Tyvse Havmose

Der ligger 23 vandhuller i en radius af 1000 m fra ejendommen. Enkelte vandhuller findes ikke mere og enkelte vandhuller er ikke besigtiget da de ligger midt i høje majsmarker. Resten af vandhullerne er besigtiget og vurderet nedenfor.

Vandhul nr. 7, 13, 14, 17 og 24 er fuldstændigt tilgroet i pil og har ingen synligværdi. Disse vandhuller er vurderet til at have en tålegrænse på 25 Kg N/ha/år.

Vandhul nr. 1, 2, 3, 4 og 15 er vandhuller der ligger inde i Tyvse Østermose. Vandhul nr. 2, 3 og 4 består af en sump af Sphagnum Cuspidatum. Nr. 4 ligger i den vestlige kan af mosen og der findes tillige en stor mængde trådalger i vandhullet. Vandhul nr. 15 var udtørret på tilsynsdagen, men der vokser en del Sphagnum Cuspidatum, Vandnavle, Mosepors og tagrør. Vandhul nr. 1 er en større sø med flere små øer i. Den er tydeligvis dybere end de andre og der vokser Sphagnum Cuspidatum de første meter fra bredden. Herudover blev der fundet Vandnavle, Liden Ulvefod, Smalbladet kæruld, Næbstar og tagrør, samt en masse forskellig guldsmede. Da vandhullerne ligger inde i Tyvse Østermose som en integreret del af

mosen, er tålegrænsen vurderet til at være det samme som for mosen, 10 kg N/ha/år.

Vandhul nr. 9, 19, 18 og 19 bliver brugt til drikkevandhul til kvæg. Vandhullerne er domineret af Mannasødgræs, lysesiv og Krybhvene, men der blev også i enkelte af dem fundet tudsesiv, Alm. Sumpstrå og Bredbladet dunhammer. Der er ingen padde i disse vandhuller og de har ingen synlig værdi og tålegrænsen er derfor vurderet til at være 25 kg N/ha/år.

Vandhul nr. 5 og 22 er vandhuller med en ringe naturtilstand, ingen padde og ingen positivearter. Der er vurderet til at have en tålegrænse på 25 kg N/ha/år.

Vandhul nr. 6, 16, 20, 21, 23, 25, 26 og 27 har en god variation eller har god potential. Der findes enkelte positivearter som Vejbred Skeblad eller Alm. Sumpstrå og der findes padde. Tålegrænsen er derfor vurderet til at være 18 kg N/ha/år.

I forhold til ovenstående naturarealer kan der ikke beregnes en merdeposition som følge af projektet. Ammoniakemissionen fra stald og lager reduceres i forhold til nudrift og det vurderes derfor at bekendtgørelsens krav om maksimal merdeposition på 1 kg N/ha/år opfyldes.

Beskyttelsesniveauerne for ammoniakdeposition er derfor overholdt.

3.5.14. Lugt

Der er foretaget en beregning af lugten efter henholdsvis den nye lugtvejledning⁴ og FMK-vejledningen⁵. Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Beregningen viser, at der inden for genekriteriet på 15 OU/m³ ikke ligger enkeltboliger, og at der inden for genekriteriet på 7 OU/m³ ikke ligger hverken samlet bebyggelse i landzone eller områder, der i en lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner el. lign. Ligeledes viser beregningerne, at der inden for genekriteriet på 5 OU/m³ ikke ligger nogen byzone eller sommerhusområder.

Ejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af det generelle beskyttelsesniveau. Det vil sige, at de ikke indgår i vurdering af, om der ligger enkeltboliger eller samlet bebyggelse inden for de beregnede geneafstande.

Nærmeste bolig uden landbrugspligt, der ikke ejes af ansøger, er Tyvsevej 15, der ligger ca. 100 m nordøst for staldanlægget og 83 m fra den nye gyllebeholder.

I forbindelse med den daglige drift tages følgende hensyn for at begrænse lugtgenerne for omkringboende:

- Der er naturlig ventilation med stort luftskifte.
- Omrøring af gyllebeholderne starter lige inden udbringning.

For at begrænse lugtgenerne stilles der vilkår om,

- at stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal renholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener uden for ejendommens grund.
- at der ikke må transporteres husdyrgødning til eller fra den nye gyllebeholder på lørdage samt søn- og helligdage.

Det vurderes, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til omkringboende.

3.5.15. Støv

Den største kilde til støvgenerne skønnes at være interne transporter, håndtering af foder og halm.

Foder til dyrene opbevares i umiddelbar nærhed af staldene. Foderet blandes i det lukkede foderrum i et kar med vand og pumpes ind i fodringsanlægget.

Der stilles vilkår om at fodersiloer skal indrettes med cyklon så støvgener i forbindelse med indblæsning af foder begrænses – vilkår 3.3.14.1.

Det vurderes, at de omkringboende er tilstrækkeligt sikret mod væsentlige daglige støvgener, og at støv kun i sjældne tilfælde f.eks. i forbindelse med høst vil give anledning til gener uden for ejendommen.

3.6. HUSDYRBRUGETS AREALER

Husdyrbrugets udbringningsarealer udgør i alt 180,54 ha, hvoraf 149 ha er ejet, og de øvrige 31,54 ha er forpagtet.

Harmonikravet (jf. husdyrbekendtgørelsen) til en ansøgte produktion på 387,66 dyreenheder udgør 228,04 ha. Harmonikravet bliver opfyldt ved at afsætte 80,30 DE til aftalearealer. Her forudsættes at der udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til maksimalt 1,7 dyreenheder pr. ha pr. planperiode på de ejede og forpagtede arealer.

3.6.1. Ejede og forpagtede arealer

Ejede udbringningsarealer:

Tyvsevej 10: 51 ha
Tyvsevej 0: 44 ha
Højmoesevej 0: 54 ha
I alt: 149 ha

3.6.2. Aftalearealer

Aftalearealer:

Kaj Petersen, Langskovvej 3, 6240 Løgumkloster: 57,81 ha.
I alt: 57,81 ha

3.7. BESKYTTEDE NATURTYPER OG ARTER

3.7.1. Bilag IV-arter

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række dyre- og plantearter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområde ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I det følgende vurderes forekomsten af en række arter, hvor projektområdet ligger inden for eller i nærheden af artens naturlige udbredelsesområde.

Der er ikke indberettet observationer til www.naturdata.dk om observationer i projektområdet eller dets umiddelbare nærhed.

Bilag IV

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Markfirbenet er udbredt pletvist over det meste af landet. Markfirbenet træffes på steder med bar og løs, gerne sandet jord. Det kan være heder, klitter overdrev, råstofgrave, stengærder og på vej- eller jernbaneskrånninger. Inden for arealerne vurderes der ikke at være potentielle levesteder af ovennævnte type og projektet vurderes ikke at påvirke markfirbenet.

Flagermus

Alle danske arter af flagermus er udpeget som bilag IV arter. Flagermus er udbredt over hele kommunen. De overnatter oftest i huse og hule træer i nærheden af skove. Hvor de finder føde, afhænger af arten. Det kan bl.a. være over søer og åer, hvor flagermusene æder insekter som de fanger over vandoverfladen, i lysåben løvskov, over marker og skove, i skovkanter, lysninger eller levende hegn. Arealerne kan tænkes at indgå i nogle arters fødesøgningsområder, men det vurderes, at der ikke vil være negative påvirkninger.

Odder (*Lutra lutra*)

Odderen er nu udbredt i større vandløb og søer i hele Tønder Kommune, herunder Vidå, Brede Å og Brøns Å -systemerne. Odderen er territoriehævdende og kræver op til 10 km vandløbslængde, med relativt uforstyrrede krat, rørskovsområder e.l. til yngleområde og skjulested. Den har brug for mindre vandløb og grøfter til vandringer mellem fødesøgningsområderne og spredning. De største trusler for odderen er trafikdrab, hårdhændet vedligeholdelse af vandløb samt forstyrrelser på ynglestedet.

Det forventes at odderen forekommer i projektområdet, og at den benytter de mindre vandløb og grøfter til vandringer. Driften af arealerne der grænser op til naturområdet ændres ikke, og det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke odderen og dens leveforhold væsentligt i området.

Birkemus (*Sicista betulina*)

I Danmark er birkemusen fanget eller observeret i ældre skove, kratskove, enge samt på dyrkede marker. Formentlig stiller birkemusen forskellige krav til opholdssted, dels i forbindelse med vintersøvn (permanent, tørt opholdssted f.eks. veldrænet ældre skov), og dels i forbindelse med sommerens fouragerings- og yngleområde. Et bud på levested vil derfor være, at birkemusen kan findes der, hvor gamle skov- eller moseområder

støder op til dyrkede marker eller skovenge. På trods af denne brede habitatdefinition er birkemus kun fundet i to vidt adskilte hovedområder i Danmark: i det vestlige Limfjordsområde, især nord for fjorden, og i det sydlige Jylland, syd for en linje Horsens-Varde og nord for Haderslev-Ribe. Et skøn over den danske bestands størrelse er vanskelig. Den nuværende og begrænsede viden om artens habitatkrav ikke gør det muligt, at skønne over dens reelle udbredelse. Der findes ikke viden om specifikke populationsestimater og udviklingstendenser.

Birkemus forefindes næppe i området og det ikke har været muligt, at finde registreringer af arten. Der sker ikke ændringer i arealanvendelsen og derfor vurderes det, at projektet ikke får nogen indflydelse for birkemus, såfremt den skulle forefindes i området.

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)

Spidssnudet frø er almindeligt udbredt over det meste af landet, inklusive i Sønderjylland. Den findes i større eller mindre vandhuller i engområder, moser, dyrkede marker og skovbevoksede områder. På denne baggrund vurderes det som sandsynligt, at arten forekommer i søerne grænsende op til udbringningsarealerne. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullerne gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne. Det vurderes på den baggrund, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt, såfremt der opretholdes en uændret sprøjte- og gødningsfri bræmme omkring vandhullerne i og grænsende op til udbringningsarealerne.

Stor Vandsalamander (*Triturus cristatu*)

Den store vandsalamander er udbredt over det meste af Danmark, dog er den sjælden i Jylland vest for israndslinien.

Stor vandsalamander yngler i vandhuller af meget forskellig størrelse og ofte mindre end 100 m². Vandhullerne skal være solrige og der må gerne være vækst af undervandsplanter. Den kan godt findes i dybere, skyggede og mere forurenede vandhuller, men den yngler ikke der. Stor vandsalamander opholder sig en stor del af tiden på land. Her opsøger den områder med skjulesteder, som kan være sten eller døde træstammer.

Trusler mod vandsalamanderen er opfyldning eller tilgroning af ynglevandhullerne gennem øget belastning af næringsstoffer. Isolering fra andre vandområder gennem opdyrkning, anlæg af veje og byggeri er også en trussel. Udsætning af fisk vil være skadelig, idet fiskene æder salamanderens æg og yngel.

Tønder Kommune har vurderet at det ikke er sandsynligt, at Stor vandsalamander forekommer i projektområdet eller de tilhørende arealer og der findes ingen kendte observationer i området. Der stilles derfor ingen vilkår til at beskytte arten.

Andre udvalgte arter tilknyttet vandhuller. Potentielt vil der kunne forekomme arter som grøn frø, lille vandsalamander og skrubtudse, der ikke er opført på Habitatdirektivets Bilag IV, men som er fredede herhjemme. For disse arter gælder de samme betragtninger, som nævnt under padderne ovenfor.

Det vurderes sammenfattende, at husdyrprojektet ikke vil påvirke bilag IV arter og andre fredede arter væsentligt.

Bilag I-arter

I Tønder Kommune har vi udover Vadehavet, ca. 15.890 ha (ca. 12 % af kommunens samlede areal) der er udpeget som fuglebeskyttelsesområder. Områderne er: Vadehavet (F57), Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen (F60); Kongens Mose og Draved skov (F61); Sønder Ådal (F63); Rønmø (F65); Lindet Skov, Hønning Mose- og Plantage og Lovrup Skov og Skrøp (F66); Ballum og Husum Enge og Kamper Strandenge (F67) og Kogsbøl og Skast Mose (F69).

Dele af fuglebeskyttelsesområderne er samtidig udpeget som habitatområde, eller beskyttet efter husdyrlovens § 7 eller § 3 efter naturbeskyttelsesloven.

Kongens Mose og Draved skov (F61) ligger i nærhed af projektområdet.

EF-Fuglebeskyttelsesområder i Tønder Kommune

Draved Skov er en af Danmarks bedst udviklede naturskove med oprindelig sønderjysk skovvegetation. Som en del af naturskovsdriften, har skoven været urørt siden år 2000. Kongens Mose er en af Danmarks største højmoser, som i dag består af en mosaik af nedbrudte højmosearaler. Mosen har særligt i den nordlige del tidligere været kraftigt udnyttet til tørvegravning og opdyrkning. I 1992 blev vandstanden hævet i mosen som del af et restaureringsprojekt.

Området er i dag, med 109 registrerede ynglende fuglearter, den mest fuglerige ynglelokalitet i Danmark. Der er observeret truede og fredet arter som blå kærhøg, rødrygget tornskade og hvepsevåge i yngletiden, disse fugle ikke er omfattet udpegningsgrundlaget.

Udpegningsgrundlaget for Kongens Mose og Draved Skov er følgende ynglefugle: Trane, tinksmed, sortterne, rørhøg, hedeheg og mosehornugle.

Trane (*Grus grus*) er efter at have været forsvundet fra Danmark i over 100 år nu genindvandret. Den er observeret både omkring Lindet Skov, Kongen mose og Skast mose, men kun som ynglende fugl i Kongens mose/ Draved skov. Den har gunstig bevaringsstatus, men er samtidig opført som rødlisteart. Tranen yngler i fugtige moser, men fouragerer gerne på marker og enge.

Tinksmeden (*Tringa glareol*) har tidligere været en udbredt ynglefugl i de jyske hedemoser. I takt med hedeopdyrkingen og tilgroning af moserne forsvandt ynglebiotoperne og i dag findes yngleparrene også næsten udelukkende på fredede eller beskyttede større hedeområder. I dag er der ca. 120 ynglende par i Danmark, hvoraf kun ganske få i Sønderjylland. Den er observeret i yngletiden i Kongens Mosen. Tinksmeden er vurderet til at have ugunstig bevaringsstatus og er opført på den danske rødliste som sårbar.

Sortternen (*Chlidonias niger*) har været i tilbagegang i mange år og har nu sit sidste ynglested i Sønderjylland i Hasberg sø, som ligger i udkanten af Tøndermarsken. Den yngler på høj vegetation på våde enge eller i søer og moser, hvor den er beskyttet mod prædatorer. Den har tidligere ynglet (senest 1996) i Kongens Mose og Draved Skov. Dræning, gødskning og tilgroning af dens levesteder anses for at være nogle af de væsentligste

faktorer bag tilbagegangen. Sortternen er opført på den danske rødliste som truet og den har ugunstig bevaringsstatus.

Rørhøgen (*Circus aeruginosus*) yngler spredt i hele Tønder Kommune med Tøndermarsken som en af landet vigtigste lokaliteter. Rørhøgen har næsten været udryddet i Danmark, men er nu stabil med ca. 650 ynglende par på landsplan. Den yngler i rørskove ved søer og våde enge og fouragerer på enge og marker. Den største grund til at rørhøgen næsten blev udryddet var afvanding, dræning og opdyrkning af vådområder og engarealer. På nuværende tidspunkt er rørhøgen vurderet til at have gunstig bevaringsstatus, men ønsker man at forbedre vilkårene for den, skal der reetableres vådområder som tidligere er blevet drænet og opdyrket. Rørhøgen yngler sandsynligvis i mosen.

Hedehøg (*Circus pygarrus*) er en meget sjælden ynglefugl i Danmark med en total bestand på ca. 40 par, hvor hovedparten yngler i Sydvestjylland. Ballum Enge er den vigtigste danske ynglelokalitet med 8-10 par (Basisanalysen 2006). Hedehøgen ynglede før i moser og engområder, men findes nu næsten udelukkende i vinterafgrøder. Den er afhængig af store åbne enge og heder til fødesøgning. Bevaringsstatus vurderes som ugunstig og den er opført på den danske rødliste som truet. Den største trussel er drab af unger i forbindelse med høst med mejetærsker.

Mosehornugle (*Asio flammeus*) er en meget sjælden ynglefugl, der ikke yngler i Danmark hvert år. Den yngler på strandenge og ådale med lav vegetation samt mose- og hedeområder. Den fouragerer på store åbne heder, moser eller strandenge. Reden placeres på jorden, ofte i en fordybning, og som regel i højt græs eller nær småbuske. Den danske bestand er aftaget gennem de senere år og den har ugunstig bevaringsstatus og er opført som truet på den danske rødliste. Tilbagegangen skyldes hovedsageligt tilgroning samt manglende eller for intensiv græsning af leveområderne.

Mosehornuglen har tidligere ynglet i Draved Skov/Kongens Mose, men er ikke observeret der siden 1996.

Samlet vurdering for Kongens Mose og Draved skov

Kongens Mose og Draved Skov er ud over at være udpeget som fuglebeskyttelsesområde, beskyttet efter § 7 i husdyrloven samt beskyttet mose, hede og eng efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det betyder, at der er særlige regler for kvælstofdeposition på området i forbindelse med udvidelser af husdyrbrug i nærheden. Der er ingen areal indenfor udpegningen og der er derfor ikke stillet vilkår om driften.

Projektområdet kan tænkes at indgå i nogle arters fourageringsområder, men det vurderes, at der ikke vil være negative påvirkninger, da projektet ikke omfatter nedrivning af forladte bygninger eller fældning af hule træer.

3.8. ALTERNATIVE MULIGHEDER

Udvidelsen finder sted i en eksisterende staldbygning og ansøger har derfor ikke overvejet egentlige alternativer i forhold til det, der er beskrevet i ansøgningen. Alternativet til ansøgningen er derfor alene at undlade en udvidelse af produktionen.

Ansøger har meddelt, at ensilagepladsen alternativ kunne etableres i det åbne land. Ansøger mener midlertidig ikke, at dette er en god løsning, da pladsen derved ikke placeres i forbindelse med de eksisterende pladser og foder faciliteter. Det ansøgte projekt er derfor valgt således, at etableringen af den nye plansilo kan ske i forbindelse med de eksisterende driftsbygninger, og dermed udgøre mindst mulige forandringer i landskabet omkring ejendommen.

Gyllebeholderens placering er ændret i forhold til det oprindeligt ønskede. Af afsnit 3.5.1. fremgår begrundelsen for ændringen.

Det vurderes, at husdyrbruget kan miljøgodkendes på baggrund af oplysninger om ønsket indretning og drift, derfor er der ikke brug for alternativer.

3.8.1. 0 – alternativ

0-alternativet er lig med den eksisterende produktion. En statisk tilstand er oftest ikke et udtryk for noget positivt, da der er ensbetydende med at hjulene er gået i stå. Dette er også tilfældet i landbruget. Det er derfor uundgåeligt, at landbruget hele tiden ændres i takt med omgivelserne.

I alle virksomheder er der løbende krav til at tilpasse og optimere driften efter markedsforholdene. Inden for landbrugerhvervet er det en realitet, at landmanden står over for faldende afregningspriser i forhold til inflationen samtidigt med, at omkostningerne stiger. Der skal således produceres et stadig stigende antal enheder for at overleve økonomisk. Derfor vil det være uundgåeligt, at produktionen løbende skal optimeres og udvides.

Hvis produktionen ikke optimeres, smuldrer det økonomiske grundlag for virksomheden. Et konstant produktionsniveau er reelt en begyndende afvikling af produktionen med de personlige og samfundsmæssige konsekvenser, det giver.

4 HØRINGER

4.1. Høring af udkast til afgørelse i 2015

Som en del af genbehandlingen har der i 2015 været udsendt et udkast til afgørelse i nabo-/partshøring i perioden 18-9-2015 til 5-10-2015. I forbindelse med høringen er der indkommet bemærkninger fra ejeren af nabobeboelsen på Tyvsevej 15.

Ejeren har bl.a. anført følgende:

Jeg vil gerne gøre indsigelse mod opførelsen af en gylletank tæt på min bolig, Tyvsevej 15, da det har store konsekvenser for os.

Vi har i indeværende år allerede set følgerne af gylletanken med en masse støj, lugtgener og gylle, der flyder på gaden uden for vores indkørsel, der er fuldstændig kørt op af store, maskiner der transporterer gylle frem og tilbage mindre 25 meter fra vores hoveddør. Vores bolig er allerede blevet synonym med en gylletank, da den er placeret så tæt på huset, at den skæmmer al udsigt til og fra boligen.

Når der i miljøgodkendelsen fra Tønder Kommune står anført, at det ikke vil have gener for os beboere, så er det ganske enkelt ikke korrekt.

....

Der er masser af muligheder for at placere gylletanken andetsteds eksempelvis ved landmand Øyvind Andersens egen bolig, hvor der i forvejen er placeret en gylletank eller længere nede på marken væk fra Tyvsevej 15, som landmand Øyvind Andersen i øvrigt også selv har foreslået – det er absolut ikke hensigtsmæssigt for os, at gyllebeholderen placeres så tæt på vores bolig, hvorfor vi på ingen måde kan acceptere dette.

....

Det skal trods gylletankens opførelse tilføjes, at vi tog chancen, og tog på ferie med familien i august måned, hvor vi havde planer om, at skulle opholde os i vores hus på Tyvsevej 15 i tre uger. Men det var helt umuligt. Der var fluer over det hele. Vi kunne ikke have nogen vinduerne åbne – særligt om aftenen, for så var der hurtigt sort af små fluer. De valgfartede ind af vinduerne i store klynger. Der var millioner af dem, de satte sig over det hele – fløj konstant ind i ansigtet og i vores munde, hvis vi ikke holdt dem lukkede. De satte sig i store klynger, bare vi havde det mindste fødevare fremme. Jeg kan naturligvis ikke konkludere, hvorvidt der er en sammenhæng med gylletank og fluer, men det er første sommer efter gylletanken er opført, og vi har aldrig oplevet lignende mængder af fluer på Tyvsevej 15.

Tønder Kommune har bedt ejeren om at uddybe beskrivelsen af de nævnte gener, hvilket har resulteret i følgende svar:

Støj:

- Kilde for støjen, hvor kommer den fra?

Kilden, i forbindelse med støjen, er primært de maskiner, traktorer med videre, der kører forbi hoveddøren i forbindelse med trafik mellem Øyvind Andersens ejendom (Tyvsevej 10) og gylletanken. I perioder, hvor vi har opholdt os på Tyvsevej 15, har vi næsten ikke kunne opholde os udenfor, og vi har måtte lukke døre og vinduer. Til trods for det har støjen forplantet sig inden døre

- Omfang af støjen, hvor meget og på hvilke tidspunkter?

Da vi ikke har opholdt os særlig meget på ejendommen efter gylletankens opførelse, af samme årsag, er det vanskeligt at stadfæste tidspunkter. Ikke desto mindre er det et faktum, at da vi opholdt os på Tyvsevej 15 i oktober/november 2014, var det helt galt og vi blev nødt til at afbryde opholdet og forlade Tyvsevej 15. Det samme var tilfældet i sommeren 2015, hvor der udover støjen også var kommet langt flere fluer til.

- Støjniveau, hvor højt – sammenlign evt. med noget?

Støjniveauet er utrolig højt i perioder, vi vil anslå, at det er femdoblet. Til sammenligning kan man sige, at det i visse perioder er som at bo op af en meget befærde vej.

Lugtgener:

- Kilde for lugt, hvor kommer den fra – er det i forbindelse med en speciel aktivitet?

Lugtgenerne er uudholdelige: Der lugter betragteligt mere, end der tidligere gjorde. Det skal tilføjes, at da vi første gang opholdt os på Tyvsevej 15, efter Gylletankens opførelse, var der en hel uge, hvor Øyvind Andersen på intet tidspunkt havde lukket for gylletanken, end ikke om natten, så lugten blæste lige over på Tyvsevej 15. Vi kunne på ingen måde holde ud at være udenfor og blev nødsaget til at afbryde ferien.

Da vi opholdt os på Tyvsevej 15 i sommeren 2015 var der også markant flere lugtgener end vi har oplevet tidligere, før gylletanken blev opført.

- Beskrivelse af lugtgenerne.

Lugten er uudholdelig og har forårsaget, at bestanden af fluer er 100-doblet. Vi kan på grund af disse fluer slet ikke have vinduer og døre åbne. Lugtgenerne forplanter sig faktisk også til al den jord som Øyvind Andersen efterlader, når han kører frem og tilbage mellem hans ejendom og gylletanken. Indkørslen til Tyvsevej 15 bliver kørt op, og der spildes en masse gylle der. Det betyder, at vi faktisk ikke kan komme ud af vores hus til fods, uden at få en masse gylle på os med dertilhørende lugtgener til følge.

Tønder Kommunes vurdering af de indkomne bemærkninger.

Støj, herunder transport

I udkast til godkendelse er der stillet følgende vilkår til begrænsning af støj:

3.3.5. Støj

- 3.3.5.1. Pumpning af gylle fra stalde til gyllebeholder skal ske inden for tidsrummet kl. 7.00 til kl. 18.00.
- 3.3.5.2. Transporter – udtagen mælketransporter – til og fra husdyrbruget skal foregå inden for tidsrummet kl. 7.00 til kl. 22.00.
- 3.3.5.3. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbrugets bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må i ikke overstige følgende værdier, målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen:

	Kl.	Midlingstiden	dB(A)
Mandag-fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	7 timer	55
Lørdag	14-18	4 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 timer	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A). Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser. I forbindelse med høst og komtørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

De først 2 vilkår har ingen relevans i forhold til naboens bemærkninger. Det 3. vilkår har kun meget begrænset relevans idet det ikke omfatter markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner. Der er dermed ingen vilkår som begrænser de af naboens anførte støjgener.

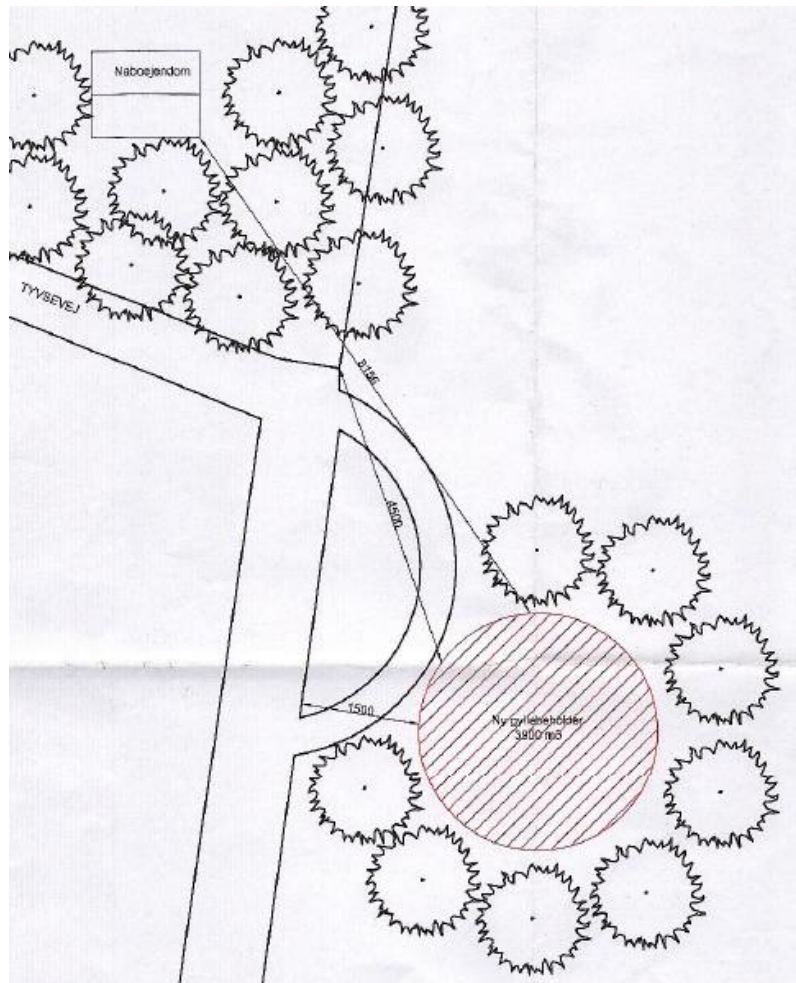
I udkast til godkendelse er der stillet følgende vilkår omkring transport:

3.3.3. Transport

3.3.3.1. Transport af gylle, dyr og foder til og fra ejendommen skal ske via indkørsel fra Koldingvej eller Tyvsevej.

Vilkåret vurderes ikke på nogen måde at begrænse de af naboen anførte støjgener.

I forbindelse med genbehandling af godkendelsessagen har Tønder Kommune konstateret flere forhold som sandsynliggør støjgenerne.

Ovenstående kort viser i store træk situationen p.t. Naboen's indkørsel er beliggende lige ved den nordlige indkørsel til gyllebeholderen, i nordgående retning langs matrikelskellet. Dette sammenholdt med at vendepladsen ved gyllebeholderen ligger mellem beholderen og nabobeboelsen taler for at der til en hvis grad kan være hold i de anførte bemærkninger om støjgener.

Vi har været i dialog med ansøger for at få yderligere information om transport til og fra den nye gyllebeholder. Ansøger har oplyst at der er transport til og fra gyllebeholderen i følgende tidsrum:

Fyldning af gyllebeholderen foregår ca. 3-4 dage i oktober og ca. 3-4 dage i december. Transporten foregår 100 % med 20 m³ gyllevogn. Der køres

op til ca. 30 transporter til gyllebeholderen pr. dag. I alt køres derfor ca. 195 gange totalt ved påfyldning af gyllebeholderen.

Tømningen af gyllebeholderen foregår ca. 4-5 dage i april og ca. 2-3 dage i maj, samt 2-4 dage i juni. Transporten foregår 85 % med 20 m³ gyllevogn og 15 % med 30 m³ gyllevogn. Der køres op til ca. 20 transporter til gyllebeholderen pr. dag. I alt køres derfor ca. 185 gange totalt ved tømning af gyllebeholderen.

Samlet set drejer det sig om op til maksimalt 20 hverdage om året, hvor der kan forekomme transportstøj fra kørsel til og fra den nye gyllebeholder.

Lige op ad Tyvsevej 15 ligger Koldingvej, som er en befærdet hovedvej. Ansøgers 380 transporter til og fra gyllebeholderen udgør kun en lille del af den samlede trafikstøj i forhold til Tyvsevej 15.

Vi har efter høringen præciseret at vilkår 3.3.5.2. også gælder transporter til og fra den nye gyllebeholder. I godkendelsen er der herefter vilkår der begrænser transportstøj til visse tidspunkter på dagen (vilkår 3.3.5.2.) og til kun at foregå på hverdage (vilkår 3.3.5.4.).

Vi vurderer på baggrund af ovenstående at støjgenerne i forbindelse med brugen af gyllebeholderen ikke bidrager væsentligt til den samlede trafikstøj, såfremt ovenstående vilkår bliver overholdt.

Med i Tønder Kommunes overvejelser er desuden at ansøger allerede inden den ansøgte udvidelse, ejer og driver jorden rundt om Tyvsevej 15 og har indkørsel til markerne fra Tyvsevej. Det vil sige at der foregår allerede i nudrift transporter fra husdyrbruget forbi Tyvsevej 15 til markerne omkring Tyvsevej 15.

Lugt

Det fremgår af afsnit 3.6.14. at beskyttelsesniveauet for lugt jf. bilag 3 i husdyrgødningsbekendtgørelsen⁶ er overholdt.

Ved en gennemgang af udkastets vilkårsdel er kun fundet ét vilkår som har en reducerende effekt i forhold til de lugtgener som beskrives:

- 3.3.12.3. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.

Det er ikke hensigten med dette vilkår at gylletanken skal stå åben i flere dage. Hensigten er at tanken skal lukkes straks efter ophør af de nævnte arbejdsgange. I og med at arbejdsgangen udbringning er nævnt kan vilkåret tolkes på den måde at det må stå åben i flere dage. Vilkåret er derfor præciseret men har bibeholdt samme nummer (Vilkår 3.3.12.3.).

Vindretning har stor betydning i forhold til lugtgener. Den hyppigste vindretning i Danmark er fra vest/sydvest, hvilket formodentlig ikke vil give anledning til lugtgener. Om sommeren når der er varmt og lugtemissionen er størst er den hyppigste vindretning fra syd/sydpøst (kilde: Lugtvejledning til husdyrbrug). Med beholderens placering vil lugt dermed primært kunne være et problem om sommeren.

For at reducere lugtgenerne er der stillet vilkår om tidsrum for benyttelse af beholderen (vilkår 3.3.5.5.), samt vilkår om at beholderen ikke må benyttes i juli og august (vilkår 3.3.13.3.).

Gylle og jord på vejen

Følgende fremgår af udkastet under et vilkårsafsnit med overskriften "Gødningsopbevaring- og håndtering".

3.3.1.3. Hvis der forekommer spild skal det straks opsamles.

I forbindelse med genbehandlingen har vi valgt at præcisere at det er spild af husdyrgødning vilkåret omhandler. Vilkaaret har bibeholdt samme nummer (Vilkår 3.3.1.3.). Hvis ansøger spilder gylle på vejen vil det dermed være ulovligt ikke straks at samle det op.

Jord på vejen reguleres af færdselsloven og ikke Husdyrloven.

Fluegener

I udkastet er der følgende vilkår:

3.3.6.1. Der skal udføres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med gældende retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Vilkåret omformuleres da Statens Skadedyrslaboratorium ikke længere findes, men bebeholder samme nummer (vilkår 3.3.6.1.)

Opgaven med at vejlede om skadedyr er overgået til Agro- Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet. Følgende fremgår af deres "Retningslinjer for fluebekæmpelse på og omkring gårde med husdyr":

Stuefluer lægger især deres æg i gødning - jo friskere, jo mere tiltrækkende. Gødningen må dog være nogenlunde fast, ellers drukner larverne. Selv gylle (især svinegyille) har ofte et flydelag der er tykt og tørt nok til, at fluelarverne kan overleve. Derimod tyder ikke meget på stuefluen udvikles i gylle beholdere. Stuefluerne yngler navnlig i gødning af svin, høns, kalve og heste, hvorimod ren gødning fra køer syntes mindre egnet.

Det er heller ikke Tønder Kommunes opfattelse at fluegener typisk kommer fra gyllebeholdere, specielt ikke beholdere med teltoverdækning, hvor et naturligt flydelag ikke er et krav.

Der er på det foreliggende ikke grundlag for at stille yderligere vilkår til fluebekæmpelse. Det er dermed ikke sagt at fluegenerne ikke stammer fra husdyrbruget, men at vi ikke med sikkerhed kan sige hvor de stammer fra. Hvis der skal stilles skærpede vilkår til fluebekæmpelse må det foregå ud fra en konkret og aktuel sag og på baggrund af et tilsyn.

Placering af gyllebeholderen

Følgende fremgår af Miljøstyrelsens wiki-vejledning for husdyrbrug:

For så vidt angår beholdere til flydende husdyrgødning, skal kommunalbestyrelsen tillade eller godkende en af hensyn til markdriften ønsket placering, medmindre væsentlige hensyn til landskab, natur og miljø samt naboer afgørende taler imod placeringen. En tilladelse efter § 10 eller

godkendelse efter § 11 eller § 12 skal indeholde vilkår om, at beholderen afskærmes med beplantning og fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften.

Særlige regler for gyllebeholdere, der opføres i det åbne land Husdyrgodkendelsesloven indeholder særlige regler for opførelse af gyllebeholdere i det åbne land (uden tilknytning til ejendommens øvrige bebyggelse), hvis dette sker af hensyn til markdriften.

Kommunalbestyrelsen skal tillade eller godkende en af hensyn til markdriften ønsket placering af beholdere til flydende husdyrgødning, med mindre hensynet til landskabet, natur og miljø samt naboer taler afgørende imod placeringen.

De modstående hensyn skal således være meget væsentlige (typisk miljøhensyn), hvis placering af en gyllebeholder af hensyn til markdriften skal nægtes. Kommunen skal dog forholde sig til, om beholderens placering reelt afspejler et behov af hensyn til markdriften.

Det er Tønder Kommunes opfattelse, at den valgte placering uden tilknytning til de eksisterende bygninger, er begrundet dels af hensyn til markdriften (dvs. betjening af de marker der ligger omkring beholderen) og dels fordi der ikke er plads på den matrikel som de øvrige bygninger ligger på.

Rent fysisk kan beholderen måske godt lige klemmes ned på det jordstykke der er i den sydlige ende af matriklen. Med den placering vil den dog være i konflikt med flere afstandskrav (f.eks. til skel og vej) og det vil herefter være nærmest umuligt at udvide bedriften yderligere.

Udsigt til og fra boligen

Udsigt til og fra boligen er ikke noget der som sådan er beskyttet. Den slags beskyttelse er primært forbeholdt særlige bygværk f.eks. kirker.

Landskab

Indsigelserne går ikke på forhold om det landskabelige. Når Tønder Kommune alligevel vælger at tage emnet op er det fordi vi mener der er behov for at supplere afsnittet med en mere udførlig uddybning.

Området er åbent og præget af landbrug og marker. På vestsiden af landevejen (Koldingvej) ligger tre gårde sammen, de har en sparsom beplantning, alt løvtræer.

På østsiden af landevejen (Koldingvej) ligger en tidligere gård nr. 15, nu enkeltbolig. Denne har en tæt beplantning på grunden, som virker som en lille skovbeplantning. Visuelt ser det ud som om der er fælles indkørsel med gyllebeholderen.

Længere mod øst ligger Tyvse Østermose med omkringliggende kratbeplantning.

Mod nordøst findes lange markhegn bestående af gran.

Gyllebeholderens placering følger området struktur og visuelt virker som et element i landskabet ligesom de øvrige ejendomme, herunder nr. 15. Området ved gyllebeholderen vil når beplantningen er opvokset komme til at virke som en skovenhed ligesom nr. 15 gør i dag.

Juridisk grundlag og retningslinjer

Denne godkendelse er meddelt efter [Husdyrloven](#) , [Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen](#) og i overensstemmelse med [Miljøstyrelsens Wiki-vejledning](#).

4.2. Idehøring i 2016

Meget kort tid efter at Tønder Kommune har meddelt godkendelse primo 2016 bliver kommunen opmærksom på en principiel afgørelse fra Natur- og Miljøklagenævnet, der fastlægger at der ved genbehandling af en sag skal foretages en ny idehøring. Tønder Kommune vælger derfor at trække afgørelsen tilbage og gennemføre en idehøring.

Idehøring er gennemført ved at ansøgningen er annonceret på hjemmesiden den 09.02.2016.

Det har givet anledning til henvendelser fra 4.

Et par har undret sig over at den nye gyllebeholder er placeret så tæt på nabobeboelsen Tyvsevej 15. De foreslår i den forbindelse en række alternative placeringer. Parret ønsker et udkast til afgørelse tilsendt når det foreligger.

En enkelt person har stillet spørgsmål ved kommunens habilitet i sagen. Personen har også anmodet om at få et udkast til afgørelse tilsendt når det foreligger.

En person har blot anmodet om at få tilsendt udkast til afgørelse tilsendt når det foreligger.

Ejer af beboelsesejendommen Tyvsevej 15 har via sin advokat stillet spørgsmål ved kommunens habilitet i sagen og gentaget indsigelser mod gyllebeholderens placering.

Tønder Kommune indleder nu et forligsforløb med deltagelse af ansøger, ejer af Tyvsevej 15 og kommunen. Målet er at nå frem til en aftale der indebærer en afgørelse i denne sag, som ikke bliver påklaget til anden myndighed og dermed en endelig afslutning af sagen.

Der aftales et supplerende vilkår om ekstra beplantning på et areal mellem gyllebeholderen og Tyvsevej 15 – vilkår 3.2.2.6.

4.3. Nabo-/partshøring i 2017

Et udkast til godkendelse har været fremsendt til ansøger, naboer og sagens parter, herunder ejere af ejendomme inden for lugtkonsekvenszonen på 341 meter i 6 uger. Derudover har udkastet været tilsendt den del af offentlighed som har anmodet om det i forbindelse med idehøringen.

Tønder Kommune har derudover vurderet, om der er naboer, der skal orienteres om sagen. Naboer i husdyrlovens forstand defineres som ejere af ejendomme, der matrikulært grænser op til den ejendom, hvorpå anlægget er beliggende. Naboer skal orienteres, med mindre kommunen skønner, at det der er søgt om, har underordnet betydning for naboen. Det er kommunens opfattelse, at såfremt der på de tilstødende matrikler ikke er bebyggelse på både husdyrbrugets og naboens matrikel, så har det ansøgte som udgangspunkt underordnet betydning. Ud fra den betragtning er der ikke foretaget orientering af naboer.

Partshøringen har ikke givet anledning til bemærkninger.

5 KLAGEVEJLEDNING

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Bemærk at klagenævnet 1. februar 2017 har skiftet navn så der kan være flere steder at det stadig står navngivet som Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. som privatperson og 1.800 kr. som virksomhed eller organisation (2016-niveau). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest torsdag den 4. maj 2017.

Du kan vælge at få denne afgørelse prøvet ved domstolen. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag afgørelsen er meddelt.

6 REFERENCER

¹ Lovbekendtgørelse 442 af 13-05-2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med seneste ændringer.

² Bekendtgørelse 926 af 27-06-2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

³ Lovbekendtgørelse 1217 af 28-09-2016 om naturbeskyttelse med seneste ændringer.

⁴ <http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Lugt.ashx>

⁵ Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, udgivet af FMK, 2. udgave.

⁶ Bekendtgørelse 1324 af 15-11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

⁷ Bekendtgørelse 558 af 01-06-2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr.

7 BILAG

Bilag 1: Beliggenhedsplan

Bilag 2: Ejede og forpagtede arealer

Bilag 3: Naturbeskyttet og søer efter § 3 i NBL 1000 m fra anlægget.

Bilag 4: BAT-niveau

Bilag 5: Beregning for naturtype inden for 300 m fra anlægget

Bilag 6: Kort over afstande til naboer

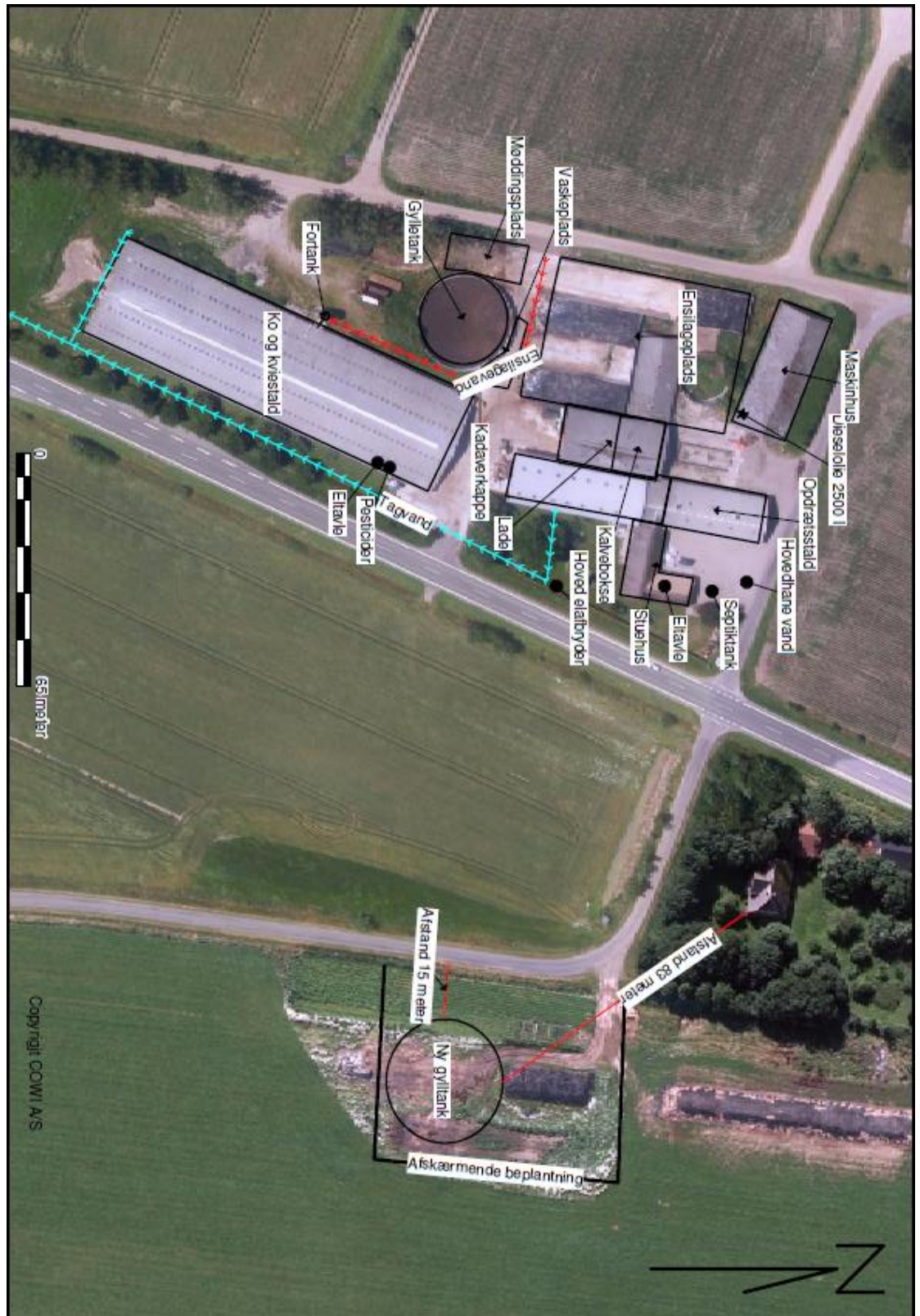
Bilag 7: Opbevaringskapacitet

Bilag 8: Transportveje

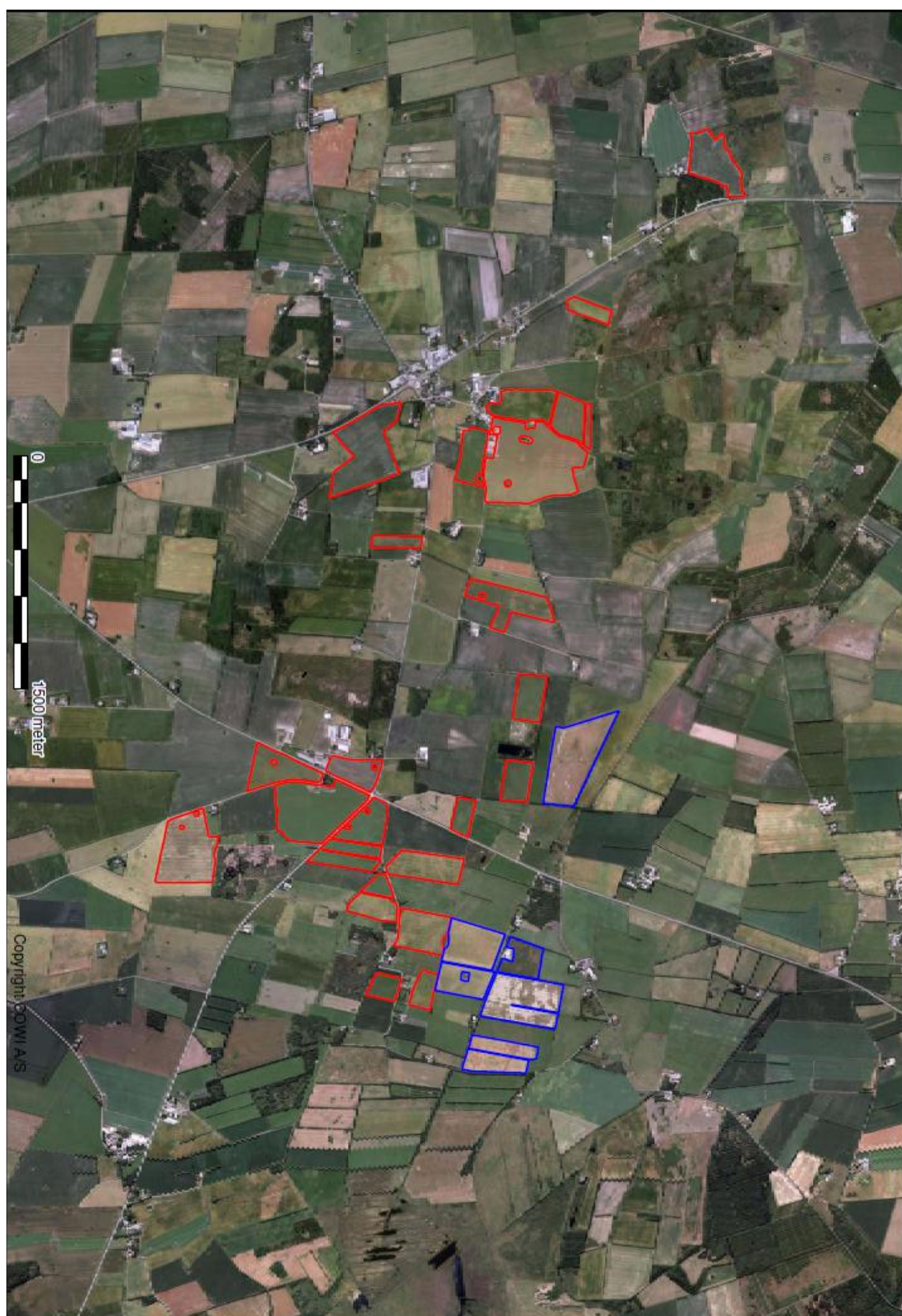
Bilag 9: Placering ny gyllebeholder

Bilag 10: Beredskabsplan

7.1.1. Bilag 1 - Situationsplan

7.1.2. Bilag 2 - Ejede og forpagtede udbringningsarealer

7.1.3. Bilag 3 - Søer og natur indenfor 1000 m

7.1.4. Bilag 4 - BAT niveau

BAT niveau

Miljøstyrelsen har vurderet hvad der er muligt for at overholde BAT i malkekoproduktioner. Det vejledende BAT niveau er senest opdateret 31. maj 2011.

Dyretype	Antal	BAT eks. stald ikke renoveret	BAT niveau ny stald eller renoveret	Total N/dyretype
Køer - sengestald med spalter, bagskyl og skraber	210	9,8		2058
Opdræt - sengestald med spalter, bagskyl og skraber	163	5,36		874
Små kalve - dybstrøelse	47	2,42		114
I alt				3046

I forbindelse med udvidelsen i eksisterende stald er der vurderet på hvilke tiltag der er mulige for at reducere ammoniakfordampningen. Det er ikke muligt at etablere luftrensning på naturligt ventilerede stalde og gylleforsuring er ikke muligt af hensyn til økonomien. Dette efterlader skraber og fodertiltag. Det er vurderet at skrabe anlæg er et proportionalt tiltag, som forventes at reducere ammoniakfordampning med 25 %. Hertil kommer overdækning af den nye gyllebeholder

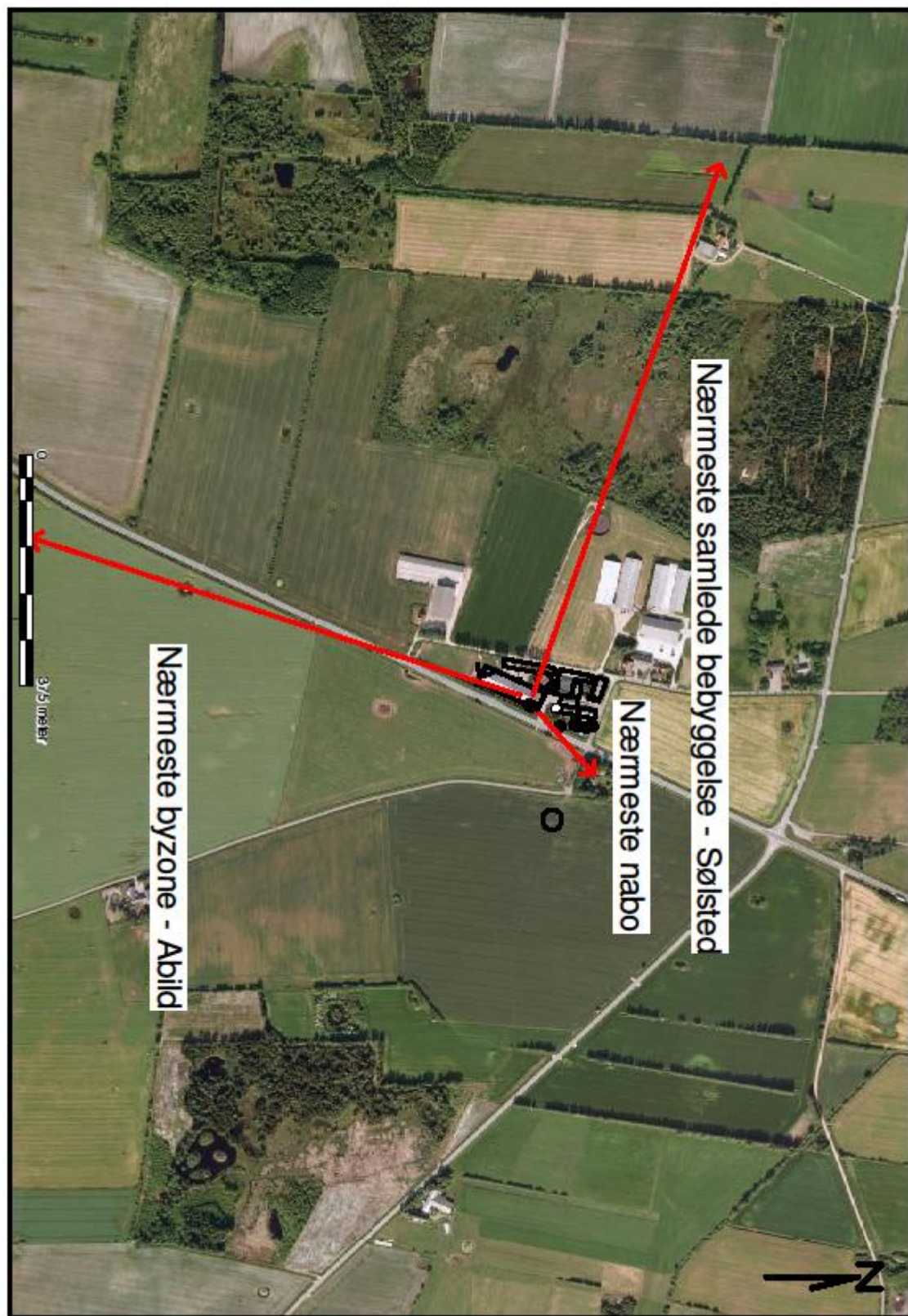
Det er vurderet, at ejendommen dermed lever op til hvad der kan forventes i forhold udvidelsens størrelse, samt i forhold til at udvidelsen foretages i eksisterende bygninger med meget begrænsede muligheder.

Ammoniakfordampningen fra stalden kan beregnes til 2830 og overholder dermed det beregnede BAT niveau, jf. ovenstående beregning.

7.1.5. Bilag 5 - Ammoniakdeposition nærmeste natur

7.1.6. Bilag 6 - Afstand til naboer

7.1.7. Bilag 7 - Opbevaringskapacitet

Erklæring om tilstrækkelig kapacitet

Navn: Øjvind Andersen
Adresse: Tyvsevej 20, Tønder

Besætning på ejendom	Antal	Normproduktion tons*	
		Gylle	Dybstrøelse
Malkekøer	210	4480	
Årskvier	163	1060	
Årskalve	47		90
Ensilagevand		1400	
I alt		6940	90

*Normproduktionen er inkl. drikkevandsspild, rengøringsvand samt regnvand fra møddingsplads og gylletank jf. Landbrugets Byggeblad 95.03-03.

Opgørelse over opbevaringskapacitet for husdyrgødning

	Kapacitet		Tilstrækkelig		Overkapacitet	
	m ³	mdr.	m ³	mdr.	m ³	mdr.
Gylletank I	2000					
Gylletank II	4000					
I alt	6000	10,4	5205	9	800	1,4

Undertegnede ejer/forpagter indestår for rigtigheden af ovenstående oplysninger om den nuværende og den projekterede opbevaringskapacitet.

Sted _____

Dato _____

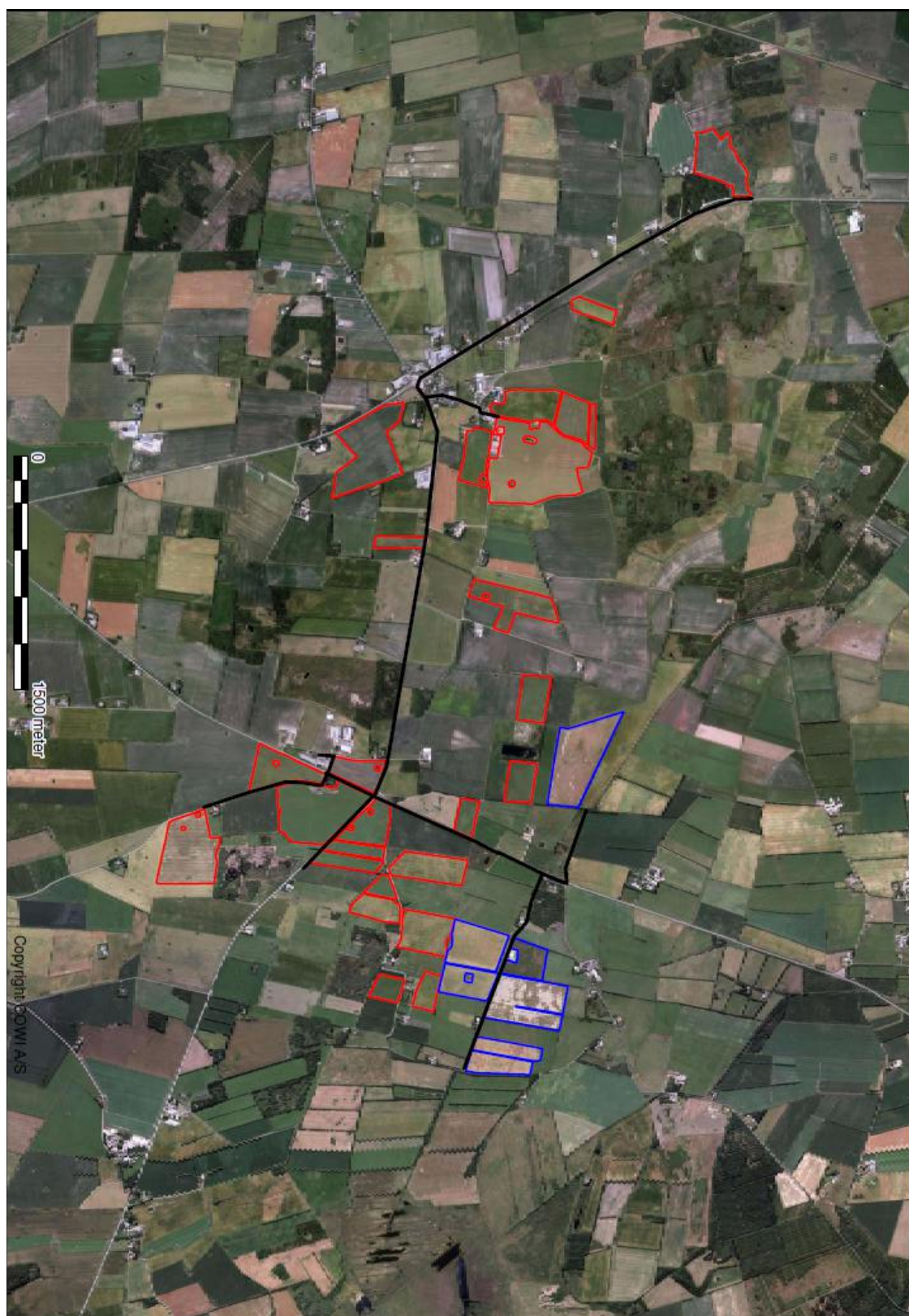
_____
Ejer/forpagters underskrift

Undertegnede konsulent attesterer herved, at ejendommens anlæg til opbevaring af husdyrgødning opfylder de krav om udbringning, udnyttelse og opbevaring af husdyrgødning i landbrug og andre virksomheder med dyrehold, som er fastsat i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Kolind, den 5. juni 2013

_____
Konsulentens underskrift

7.1.8. Bilag 8 – Transportveje

7.1.9. Bilag 9 - Beredskabsplan

Indhold

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN.....	2
3 SELVE BEREDSKABSPLANEN	3
3.1 KORTMATERIALE	3
3.2 TELEFONNUMRE.....	4
3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS.....	5
3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE	6
3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD.....	7
3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE	8
3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT.....	8
3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"	9

Ved store uheld ring altid 1-1-2! Ved mindre uheld ring til miljømyndighederne. **Er du i tvivl ring 1-1-2.** Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN

Beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at håndtere pludseligt opståede situationer og uheld, der kan få konsekvenser for det omgivne miljø. Beredskabsplanen skal være kendt af gårdens ansatte og bør udleveres til indsatsleder og miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, mm. Beredskabsplanen skal revideres og kontrolleres mindst én gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes skal være tilgængelig i teknikrummet i stalden. Kopi af beredskabsplanen skal yderligere være tilgængelig på kontoret. Beredskabsplanen er udarbejdet af Miljø & Natur ud fra de angivne retningslinjer, der er angivet i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug.

3 SELVE BEREDSKABSPLANEN

3.1 KORTMATERIALE

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen, der angiver:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.

3.2 TELEFONNUMRE

Kontakt	Telefonnummer
Øjvind mobil	51 74 09 93
Miljømyndighed kontaktes på telefon dag	74 92 92 92
Falck kontaktes på telefon dag eller nat	112
Brandvæsen kontaktes på telefon dag og nat	112
Lægevagt kontaktes på telefon dag eller nat	70 11 07 07
Dyrlæge kontaktes på telefon dag eller nat	21 71 52 75
Elektriker kontaktes på telefon dag eller nat	74 72 33 55
VVS kontaktes på telefon dag eller nat	40 20 20 66

3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp tilkald brandvæsenet - RING 112 – oplys:

- Navn, adresse og telefonnummer der ringes fra
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne? I givet fald hvor mange?
- Er dyrene kommet ud? I givet fald dyreart og antal der evt. er fanget

Kontakt herefter ejer på tlf. **51 74 09 93**

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder i særdeleshed fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Slukningsmateriel er placeret i alle driftsbygninger.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse branden den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der er adgangsveje
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Brandslukkere i alle bygningsafsnit

3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb, eller drikkevandsboring
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren, på tlf. **51 74 09 93**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **74 92 92 92**
- Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe med sammen med kortmaterialet
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Traktor i foderlade

3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD

Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevand
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren på tlf. **51 74 09 93**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **74 92 92 92**
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Savsmuld til opsugning af væsker ved olietank

3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbrøder m.v. er noteret på kortet over ejendommen.

- Hovedhane til vand sidder på vandværket ved indkørsel til stuehus
- Hovedafbryder el sidder ved installationen ved vejen
- Nye amperesikringer opbevares ved eltavlen i kostald og i stuehus

3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT

- Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.
- Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.
- Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.
- Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, anvendes nødstrøms generatoren og der ringes og forhøres om varigheden af udfaldet.

3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"

